

Nr. 8 (43)

SEPTEMBRIS 2005

Dundadziņnieks

Dundagas pagasta padomes izdevums

2. lpp. Darba meklētājiem.

3. lpp. Par sociālo palīdzību un aprūpi.

4. lpp. “Ceļu, kas iet no jūras gar bijušo jūrskolu, kādreiz sauca par kapteiņu gatvi.”

5. lpp. Paldies skolotājiem.

6. lpp. Kā igauņi pieradina vēsturi?

7. lpp. Dzīve starp grāmatām.

KĀRTĒJAIS PIRMAIS

Ar ziediem, pirmziemnieku satraukumu un mīlīgu sauli pagājis pirmais septembris. Kārtējais — bet savā ziņā tomēr īpašs, jo ievada skolas 60. mācību gadu, un tepat durvju priekšā absolventu salidojums 8. oktobrī.

Pie Lielās skolas

Skolas himnas mūzikas skaņas, skolas karogs un simbolisks mācību iestādes vadības gājiens ievada pirmo mācību dienu. Runā skolas direktors Uldis Katlaps, pašvaldības vadītājs Gunārs Laicāns un izlaidumklašu skolēni. Pagasta padomes priekšsēdētājs atgādina vēsturi, sauc atmiņā pagasta pirmās skolas. Vienmēr der atcerēties bijušo, un īpaši jau lielu jubileju gaidās.

Augusta beigās daļa skolēnu sejas kļūst arvien bēdīgākas. Vasarai beigas! To 1. septembrī atsver no jauna satiktie draugi. Skumjas kļūst arī tad, ja tās izspēlē, izdzied, izlēkā. Skolēni visiem klātesošajiem atgādina vienu no aizgājušās vasaras svarīgākajiem notikumiem — skolēnu dziesmu un deju svētkus. Paši nodzied pantiņu no Renāra Kaupera dziesmas, savukārt uz piebūves jumta kā uz skatuves parādās dzīvas puķītes — neseno svētku simboli,

un gaisā aiztraucas vēl no svētkiem uz zemes aizķēries lielais baltais balons.

Skatītāju īpašu sajūsmu izpelnās mazo zēnu kvintets, kas dzied par pieciem brašiem džekiem, no kuriem viens sāk skolas gaitas. Un tad jau laiks

arī visu laiku jālēkā, tikai piezemēšanās visumā ir mazāk tikama. Šoreiz prieks par pārdesmit santīmiem ilgst divas stundas — elektrības atslēguma dēļ. Bet ar šo laiku pietiek, lai daudziem vaigi

būtu sarkani un elpa grūti atvelkama.

Svētbrīdis luterāņu baznīcā

Nedaudz skolēnu, pedagogu, vecāku un vecvecāku pulcējas arī dievnāmā, kur jauno mācību gadu ievada mācītāja Armanda Klāva svētbrīdis. Dziesmas

divpadsmitajiem paņemt parējos brašņus pie rokas un vest uz Mazo skolu. Nez, kāds no lielajiem atceras, ka pirms 12 gadiem reiz jau tā gājis?

Lēkāšana

pie Mazās skolas

Nezinu, kā tas ir citur, bet Dundagā bērni iecienījuši lēkāšanu pa piepūšamo pilsētiņu. Laikam jau volejbols asinīs — tur

ģitāras pavadībā, vārdi pārdomām un rosinājums ikvienam uzrakstīt vēlējumu nākamajam darba cēlienam. Jā, īpatnēji — katrs mēs taču kaut ko gaidām un ilgojamies, bet, kad tas īsi jāpasaka, nav nemaz tik vienkārši!

Pirmā stunda Kubalos

Skolēni, kas šajā gadā uzsāk mācības vidusskolā, pirmo mācību stundu pavada senākajā Dundagas izglītības iestādē — Kubalu skolā. Tur audzēkņi bargā skolotāja Ivara Abaja uzraudzībā mācās rakstīt ar spalvu. Tas nav tik

Redaktora ziņa

Dundadziņnieku varēs abonēt!

Daļa lasītāju jau pasen vaicājuši, vai mūsu pašvaldības laikrakstu var pasūtīt. Līdz šim atbilde bija noliedzoša. Neiedziļinoties sīkumos, jāpaskaidro, ka šādiem preses izdevumiem kā Dundadziņnieks nav viegli nokļūt vienā aprītē ar lieltirāžas avīzēm un žurnāliem.

Bet tagad pavērsiens ir noticis. No nākamā gada mūsu izdevumu varēs pasūtīt Latvijas Pasta nodalās. Ceram oktobra numurā ziņot sīkāk, arī par indeksu. Deputāti jau lēmuši, ka neredz pieaugušu cenu. Teju četrus gadus Dundadziņnieks maksā nemainīgi. Diemžēl

visas izmaksas sadārdzinās, Latvijas Pasts par saviem pakalpojumiem prasa atlīdzību, piedevām katru gadu par iekļaušanu katalogā jāmaksā Ls 50. No nākamā gada pasūtītājiem par vienu eksemplāru būs jāmaksā Ls 0,30, bet tiem, kas gribēs iegādāties veikalos kā līdz šim, — Ls 0,35.

Iespēja pasūtīt laikrakstu ir loģisks solis mūsu attīstībā, jo mērķis ir nokļūt pie visiem tiem, kas vēlas uzzināt par dzīvi Dundagā, — Dundagā, Rīgā, Kolkā, Rojā, Talsos un citviet. Tiekamies arī turpmāk!

Alnis Auziņš

vienkārši kā uzsist pa datora klaviatūras taustiņiem!

Cash, koncerts un diskotēka

Pirmās skolas dienas noslēgumā — koncerts un diskotēka. Talantu fabrikas uzvarētājs ar segvārdu Kešs (Cash) patīkami pārsteidz — ierodas laikus, ir vienkāršs un sirsnīgs. Acīm redzot bez zvaigžņu slimības. Tautas namā jaunais vokālists aizrauj publiku ar Prāta vētras, Līvu un Elvisa Preslija dziesmām. Arī fabrikanta talanta piekritēji ieradusies krietnu stundu agrāk. Pavisam sapulcējās nedaudz pāri par simt cilvēku, sākot no visjaunākā skolas vecuma un beidzot ar trīsdesmitgadniekiem, un šāds skaits Dundagā jau nozīmē daudz. Publikas lielāko daļu veido 4. — 6. klašu audzēkņi, pārsvarā meitenes. Kešs ar savu labsirdību un arī jauko balsi neklātienē sacensībās neapšaubāmi pārspēj pirms kāda laika redzēto un dzirdēto Gustavo. Nedaudz viļas vienīgi tie, kas pusi bija iedomājušies garāku esam.

Veiksmīgākajiem publikā tiek Keša afiša ar autogrāfu, bet pēc koncerta ikviens var kopā nofotografēties un iegūt dzīvu autogrāfu. Īpaši skaļi sajūsmu pauž mazas meitenītes. Jaunais mākslinieks arī priecīgs un izteic varbūtību pēc gada atgriezties. Veiksmīgais koncerts labi iešūpoja sanākušos uz diskotēku.

Simt gād apakē!

Būs rūn pa tiem laikiem, kad mans tēvs skole gāj. Skolmeister viņam i bijš Kriņģels a Veper.

Cēļu tad nebi tād ka šodien, bi smilšēn un dubļēn. Sainik bēns kādreiz pavēd a zīrg, bet mazmazļauds — a kājam. Kājes apauts vīzs vo pastals.

Gult kautkad aizvēd uz skol un gāj uz viss nedēļ. Le pirmdiens rīt nebūt pa tumsam jakrēbe pa dubļem vo snieg, tad ju svētdiens poukre sakrāmē vērzal kūl — viene gale grāmats, otre ēstkūl — un gāj uz skol. Eidans ju tā bi jasadal, le iznākt viss nedēļ, le beiges nav jakaran zobs vadže. Silts ūdens priekš tēj i bijš, cits nekas. Kam i bijš pann, tas uz pann pasildes krās-

• Kešs iekaroja meiteņu sirdis.

ne taukmaiz.

Ka ju visas laikes, kur tād mazāk un sīkāk, tiem aizvien bijš japacieš, ka liele viņš uike. Mājes gan māceš, le satures, le gramže acs āre, bet vo ta nu vienmēr izdodes. Bet ka nāk uz pousar puss, maze paliek ņiprāk. Skolas beiges javed gult uz mājām, un to avien dare kāds vecāks brāls, kurš ta vārt mazes aizstāt. Tad maze sovem pār dārtem teikš: “Pagaid tik tu man, atlaižām diene tu dābs a pann!”

Paskaidrojumi

Mazirbes skolā ap 1904. gadu ir bijuši skolotāji Kriņģelis un Vepriš.

poukre — pievakare
vērzal kūl — neliels šaurāks maišelis, kuram abi gali aizsūti, bet vidū viena puse pārgriezta; iznāca it kā divas savienotas somas; vienā galā iebāza grāmatas, otrā — ēdienu, un, lai nebūtu jānes rokā, pārsveda pār plecu. Arī ubagi staigāja ar tādām kūlēm

ēstkūl — maize ar pavalgu, iesaiņota eidans — ēdiens
uike — tramda, dara pāri gramže — skrāpē
atlaižām dien — skolas beigu diena

Alnis Auziņš, Una Upīte,
Santa Maksimoviča, Veces Mazes
Andra Kojro foto

Mēneša jautājums

Vai jums palikusi prātā kāda pirmā skolas diena no jūsu skolas gaitām?

Lidija Siliņa, pensionāre

Jāatzīst, ka atmiņā nav iespiedusies neviena... Es gan domāju, ka manā bērnībā skola nesākās pirmajā septembrī, vismaz pamatskolā ne. Un ziedus toreiz skolotājiem nenesa, neko tādu neatminos. Arī izlaidumklašu audzēkņi neveda pie rokas pirmziemniekus. Interesanti, no kura laika tas ieviesās — ziedi skolotājiem, pirmo klašu ievēšana skolā?

Māra Zadiņa, 12. klases skolniece

Visvairāk man palikusi atmiņā 2. vai 3. klases pirmā skolas diena. Es biju iecerējusi sēdēt kopā ar draudzeni, taču mani sasēdināja vienā solā ar kādu puiku. Nodomāju, ka man ar viņu būs jāsēž visu mācību gadu, un sāku izmisīgi raudāt.

Vēl diezgan spilgti atceros 10. klases 1. septembri, jo tajā dienā pirmo reizi redzēju tos skolniekus no citām skolām, kas mācības vidusskolā uzsāka pie mums.

Una Upīte un Alnis Auziņš

Liekam aiz auss!

Dundaga dun

Ziņo izpilddirektors Andris Kojro

Rudens sākumā pagasta centrā valdīja liela rošiība. **Projektu satiksmes drošības uzlabošanai centrā bijām izstrādājuši jau iepriekš. SIA Talce darbinieki pārbūvēja Pils un Talsu ielas krustojumu pie autoostas.** Tas bija grūti izbraucams, sarežģīts, tajā bija notikušas avārijas.

Tagad izbūvēta jauna ietve, likvidēts lielais plašums un samazināts pagrieziena rādiuss. Iezīmētas gājēju pārejas. Laukuma iekšpusē paredzētas stāvvietas automašīnām. Autobusam, kas kursē maršrutā Rīga — Kolka, būs jāpiestāj stāvvietā autoostā, jo braucamās daļas platums ir samazināts. Salabots asfalts tur, kur senos laikos atradusies autobusu pieturvieta.

Iecerēto Sporta ielas asfaltēšanu atlikām, jo cilvēku drošība ir pirmajā

vietā. Turklāt Sporta ielā paredzams izbūvēt ūdensvadu un kanalizāciju, arī no šī viedokļa tagad uzklāt asfaltu un pēc diviem gadiem to uzlauzt nebūtu lietderīgi.

Kopumā darbi izmaksāja nedaudz vairāk par Ls 10 000. Iespējams, ka rajona padome mūs atbalstīs ar 4000 latiem. Izmantojām Ceļu fonda līdzekļus — šogad no fonda iegūsim 26 000 latu. Šo naudu esam izmantojuši arī sniega tīrīšanai, greiderēšanai, vēl šoruden jāapplauj ceļmalas un jāatjauno nolauztās ceļa zīmes.

Tie nebija vienīgie rakšanas darbi. **SIA Lattelekom nomainīja kabelus visā pagasta centrā (Lattelekom ir darbu pasūtītājs, strādā SIA Energosakari).** Kā skaidroja Lattelekom speciālisti, Dundagā bijuši vieni no visvecākajiem kabeliem valstī. Darbi bija paredzēti līdz 30. septembrim, bet šķiet, ka tie iekavēsies, jo piegādātāji nepildot saistības.

Kabeļu trase ved pa ielām un iet-

vēm, arī pavisam nesen izbūvētajām. Remontētāji apņemas pilnībā atjaunot un sapost jaunos trotuārus. Tur, kur trase skars vecās, bojātās ietves, *Lattelekom* solās pēc kabeļu ieguldīšanas tās sakārtot, sedzot 2 trešdaļas izmaksu. Trešdaļu naudas dos pašvaldība. Tā, piemēram, no *Krokodila* līdz pienotavai ietvi pilnībā uzraks un pēc tam tur ieliks bruģakmeņus.

Protams, kādu laiku jutīsim traucēkļus. Kā izskatīsimes vidusskolas salidojuma laikā? Bet, ja ceļ, rok, būvē, tas nozīmē rosiību un attīstību. Dundaga dun!

Līdz 1. oktobrim lūkosim mazliet sapost pagastmāju. Jumts apaudzis ar sūnu, māja daļēji nolupusi... Budžetā atvēlētie Ls 1 000, protams, nav daudz, bet raudzīsim kaut nelielu kosmētisko remontu veikt.

Esam pabeiguši pils skatuves remontu, kas skāra grīdu un daļēji elektroinstalācijas. Tagad paceļas jaunās stalažas pie pils lodžijas, ko daļēji atjaunosim.

Klāt apkures sezona. Iedzīvotāji

bija rakstījuši vēstuli pagasta padomei par moduļa katlumāju MO-002, kas apsilda mājas Maija ielā 1-3 un Skolas ielā 2. Bija nepieciešami divi jauni katli, un tos arī iegādājāmies. Viens jau pievienots, otrs vēl jāieliek. Atgādināšu, ka pagasta padome atbild par apkures iekārtu tehnisko stāvokli un kurinātāju instruktažu. Apkures sezonas sākums ir pašu iedzīvotāju, māju vecāko pārziņā. Tāpat malkas sagāde, kas, saprotams, jāizdara laikus.

Vissarežģītāk ar apkuri ir pirmskolas izglītības iestādē *Kurzemīte*. Četrpadsmit gados apkures katli savu mūžu ir nokalpojuši. Tagad šāda tipa katlus vairs neizgatavo. Jaunie katli ir augstāki, tos vecajā pagrabā ievietot nevar, turklāt jaunie noteikumi to vairs neatļauj. Tāpēc jābūvē katlumāja ārpusē pie *Kurzemītes*, kam budžetā atvēlēti 5 000 latu un kas jāpaveic vēl šogad. Esam iecerējuši būvēt visai vienkāršu ēku un tajā ievietot cita tipa katlus. No jaunā gada vajadzētu darboties jaunajai katlumājai. Līdz tam izmantosim veco

katlumāju un katlus.

Malka *Kurzemītei* un vidusskolai ir pietiekami, nedaudz vēl vajag pilij. Tā kā no 1. augusta pašvaldība pārņēmusi tautas namu, tad esam sagatavojuši malku arī šīs ēkas apkurei.

Iedzīvotāji bija rakstījuši arī lūgumu uzlabot ceļu posmā Vecā skola — Piltenes Dravnieki. To arī izdarījām — ielikām jaunu caurteku, bedres piepildījām ar drupināto granti, nedaudz patīrījām grāvjus. Vēl līdz salam derētu nogreiderēt — ne tikai šo ceļu.

Šī vasara ir aizritējusi ar daudziem lieliem pasākumiem, pagaidām pēdējie — rajona pašvaldību pirmie svētki. Esam pamanīti, ir novērtētas gan mūsu dabas dotās iespējas, pirmām kārtām lieliskā aina, gan mūsu prasme uzņemt krietnu viesu pulku. Ceram uzkrāto pieredzi izmantot arī nākotnē.

Paldies z/s Alksbirzes, SIA Dundaga un daudziem citiem par atsaucību un palīdzību svētku rīkošanā!

Uzklausīja Alnis Auziņš

Bezdarbniekiem un darba meklētājiem

Šiem jautājumiem pievērsāties pirms vairākiem mēnešiem. Nodarbinātības valsts aģentūras speciālistes rakstā — jauni piedāvājumi.

Uz 1. septembri Talsu rajonā bija reģistrēti 29495 iedzīvotāji darbspējas vecumā, no tiem 1591 reģistrējušies Nodarbinātības valsts aģentūras (NVA) Talsu filiālē kā bezdarbnieki. **Dundagas pagastā darbspējas vecumā ir 2360 iedzīvotāji, no tiem kā bezdarbnieki ir reģistrējušies 86 iedzīvotāji, to skaitā 18 jaunieši, 26 ilgstošie bezdarbnieki, 4 pirmspensijas vecuma bezdarbnieki un 6 invalīdi.**

NVA pienākums ir ne tikai nodarboties ar bezdarbnieku reģistrāciju un uzskaiti, bet arī darīt visu, lai bezdarbnieks pēc iespējas veiksmīgāk iesaistītos vai atgrieztos darba tirgū. Tāpēc NVA piedāvā vairākus pakalpojumus, kas palīdz bezdarbniekiem atgriezties darba tirgū. Viens no bū-

tiskākajiem iemesliem, kas liedz bezdarbniekam atrast darbu, ir profesionālo iemaņu trūkums, kā arī tas, ka iegūtā profesija nav pieprasīta mūsdienu darba tirgū. Tāpēc ar Eiropas Savienības struktūrfondu finansīālo atbalstu NVA pašlaik īsteno trīs dažādu projektus.

Bezdarbnieku pārkvalifikācija un tālākizglītība. Bezdarbnieki var pieiekties uz kādu no sev vēlamiem kursiem, lai iegūtu profesiju. Apmeklējot kursus, bezdarbnieks mēnesī saņem Ls 25 stipendiju. Kursu beigās ir mācību prakse, kurā bezdarbnieks iegūst praktiskās iemaņas sev vēlamojā profesijā, tādējādi vairāk sagatavojoties darba tirgum.

Apmācību nodrošināšana sociālās atstumtības riska grupām, iekļaujot in-

formācijas un komunikāciju atbalstu invalīdiem. Arī šī projekta pamatā ir profesijas apguve kādosursos. Šajosursos profesionālo kvalifikāciju var iegūt tie bezdarbnieki, kas dažādu iemeslu dēļ pieder pie kādas riska grupas, tas nozīmē, ka šiem bezdarbniekiem ir grūtāk iesaistīties vai atgriezties darba tirgū. Tie ir ilgstošie bezdarbnieki (reģistrējušies kā bezdarbnieki ilgāk par gadu), jaunās māmiņas pēc bērnu kopšanas atvaļinājuma, jaunieši ar zemu izglītību un bezdarbnieki ar noteiktu invaliditāti. Arī mācoties šajosursos, bezdarbnieks mēnesī saņem Ls 25 stipendiju un kursu beigās profesionālās iemaņas nostiprina mācību praksē.

Apmācības bezdarbnieku un darba meklētāju konkurētspējas nodrošināšanaī. Šajā projektā vispopulārākā ir **modulārā apmācība** (proti, konkurētspējas paaugstināšanai). NVA Talsu filiālē patlaban iespējams šādi apgūt angļu valodu 2 līmeņos, datorzinības, projektu vadību, vācu valodu

(visos šajos gadījumos gan ar priekšzināšanām, gan bez priekšzināšanām), praktisko mārketingu (pārdošanas prasmes), lietvedību un biroja darba organizāciju (nepieciešama augstākā izglītība), komercdarbību laukos (nepieciešama augstākā izglītība), kā arī veikt apmācību, lai iegūtu B, C, D kategorijas autovadītāja apliecību. Modulāro apmācību *B kategorijas autovadītājs* tagad iespējams apgūt ne tikai Talsos, bet arī Rojā, Sabīlē un **Dundagā**.

Vēl šajā projektā ļoti vērtīgs ir ***Vispārīgais darba meklēšanas kurss***. Tās ir grupu nodarbības, kurās bezdarbnieki saņem psihologa un stilista konsultācijas, tiek apskatīti dažādi likumdošanas jautājumi, mācīts, kā rakstīt CV, motivācijas un pieteikuma vēstules, kā pārvarēt uztraukumu un nedrošību darba intervijās, un citi noderīgi jautājumi. Bieži vien pēc šo lekciju apmeklēšanas bezdarbnieks rod sevī jaunu motivāciju pilnveidot sevi un veiksmīgi atgriez-

ties darba tirgū. Ja bezdarbnieks vēlas, viņš var saņemt arī individuālas psihologa un jurista konsultācijas.

Visi NVA piedāvātie pakalpojumi ir bez maksas. Lai tos izmantotu, ir jābūt reģistrētam NVA kā bezdarbniekam vai darba meklētājam. Par bezdarbnieku var reģistrēties personas no 15 gadu vecuma, kurām nav darba attiecību un kas neiegūst izglītību klātienē vispārizglītojošā skolā. Lai reģistrētos, ir jāuzrāda pase, dzīvesvietu apliecinošs dokuments un algas nodokļa grāmatiņa, personām pēc bērna kopšanas — arī bērna dzimšanas apliecība, ja ir noteikta invaliditāte — arī VDEĀK invaliditātes izziņa.

NVA Talsu filiālē atrodas Talsos, K. Valdemāra ielā 2a. Tālruni: 3221583 (vadītājs), 3224653 (nodarbinātības aģenti).

Kristīne Sulima, nodarbinātības aģente

Mūsu pils — viena no simts

Jau desmit gadus rudens pusē, septembrī, notiek Eiropas Kultūras mantojuma dienas. Pagājušā gada tematika uz pārdomām rosinoša, pat nedaudz drūma — *100 apdraudētākie kultūras pieminekļi Latvijā*. Dundagas pagastam bija lemts iekļūt šajā sarakstā ar mācītājmuižas ēku un parku. Šogad atkal Kultūras mantojuma dienas, atkal 100 kultūras pieminekļi, tikai šoreiz — *100 sakoptākie kultūras pieminekļi Latvijā*, un atkal sarakstā iekļuvis Dundagas objekts — pils.

Pirmajā brīdī tiem, kas ikdienā redz pili, kas to ir apciemojuši reizi vai vairākas, tas var izsaukt izbrīnu, nesapratni. Bet šajā gadījumā acīmredzot ir novērtēts ne tik daudz ēkas izskats, cik attieksme — attieksme pret kultūras mantojumu, kas būtu jāsaglabā nākamajām paaudzēm kā nezūdoša liecība par pagātni.

Dundagas pils ir pašvaldības īpa-

šums un nav tikai tās lepnums. Tā ir arī atbildība par ēkas saglabāšanu un atjaunošanu.

Pils būvēta 13. gadsimta 3. ceturksnī. Vairāk nekā 700 gadu laikā ēka piedzīvojusi daudz pārbūvju, biežas īpašnieku maiņas, karu postījumus, divus lielus ugunsgrēkus — 1872. un 1905. gadā. Pēc tiem pils zaudējusi gandrīz visu savu sākotnējo izskatu.

Saglabājies izvietojums dabā un neliela daļa no priekšpils aizsargmūra. Pašreizējo ārējo izskatu pils ieguvusi pēc atjaunošanas 1909. — 1914. gadā.

No 2000. gada Dundagas pagasta padome, piesaistot valsts investīcijas un mērķdotācijas, Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas, Kultūrkapitāla fonda finansējumu un izmantojot savus līdzekļus, sāka atjaunot pils jumtu. Četru gadu laikā pilī pilnībā izdevās nomainīt jumta un ieejas vārtu torņa segumu 3300 m² platībā. Tas kopumā izmaksāja 80 620 latu. 2000. gadā iekonservēts kapelas mūris.

Pils pagalmā trešā stāva līmenī atrodas no 1909. līdz 1914. gadam būvētā lodžija. Aptuveni līdz 1960. gadam galerija bija skatāma sākotnē-

mulī viņi svilpa, blēja, lamājās, auroja. Sīka auguma skuķīši pīpēja...

Tieši viepadsmitos mūs no torņa uzrunāja Zaļā jumprava un atsaknēja pils torņa pulksteņa bim-bam jeb dun-dang. Taču jaunieši ālējās pie parādes durvīm, ar kājām tās spārdot. No torņa iznāca pilskundze Anda, jauki tērpusies, ar lukturīti rokā — kā senos laikos. Bet bars turpināja ālēties, klieodzot „laiž iekšē!”. Kas vairs klausīsies teiku par melno vepri un ganiņu, par Dundagas vārda izcelsmi? Pūlis tikai rēca un ņirdza.

Bija arī dažas ģimenītes ar bērniem, daži lūkoja trakojošos dundadz-

jā izskatā. 2003. gadā izstrādāts projekts *Dundagas pils lodžijas norobežojošo konstrukciju atjaunošana*. Ar Kultūrkapitāla fonda finansīālu atbalstu tika izstrādāts tehniskais projekts tās atjaunošanai. Šajā gadā Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija no Kultūras pieminekļu izpētes, glābšanas un restaurācijas programmas piešķīrusi renovācijai līdzekļus. Ar iegūto naudu šogad sāksim to atjaunot. Šis darbs atkarībā no turpmākā finansējuma varētu turpināties vairākus gadus.

2004. gadā par Eiropas Savienības LIFE programmas projekta *Zaļais novads-21* līdzekļiem izremontējam pils telpas, kuras paredzētas izmantot pastāvīgām ekspozīcijām un izstādēm. Telpu remontā ieguldīti Ls 7 800, to kopplatība 112 m². Tel-

niekus pieklusināt, bet tie tikai ņirdza. Kad neizturēju un izstāžu zāles pagrabā aizrādīju, ka gribu paklausīties stāstu par Sibillu Maideli, no kādas meitenes par atbildi saņēmu mēdišanos.

Piedod, Anda, ka negāju tev palīgā, tas tikai vēl vairāk uzkurinātu rēcošo baru.

Mājās pārnācu bēdīga un domīga. Zinu, ka pusnakts mistērijas vēl turpinājās, ka bija rūķišu kāzas, polonēze, ka rūķi uz atgriešanos bija dāvājuši naudiņu, ka trīs vietās bija iemirdzējušās atrastās mantas uguntiņas...

Nākamajā rītā uz Mīlētāju akmens

pās iespējams ievietot gan pastāvīgu, vēsturisku pils ekspozīciju, gan Dundagas mākslas un mūzikas skolas audzēkņu izstādes, kā arī citas pārvietojamas izstādes.

Līdztekus lielajiem darbiem pils iekštelpas par pašvaldības līdzekļiem kosmētiski remontētas, iegādāti krēsli. Daudz veikts pils apkārtnes labiekārtošanā un vizuālā izskata uzlabošanā.

Ir patīkami apzināties, ka mūsu darbs ir novērtēts un 9. septembrī — Eiropas Kultūras mantojuma dienu atklāšanā — arī vīrs Dundagas pils uzvijās pasākuma karogs.

Anda Felša, pils direktore

Pārdomas pēc pasākuma

Naktī no 10. uz 11. septembri, svinot Eiropas kultūras mantojuma dienas, mūsu pils darbinieces bija sarūpējušas neparastu notikumu. No pulksten 23.00 bija iespējams bez maksas apskatīt pili, izstādi *Dundagas pils cauri gadsimtiem*, kā arī piedalīties nakts ekskursijā *Dundagas pils noslēpumi atklājas pusnaktī*. Diemžēl ne viss notika tā, kā iecerēts.

Tēma šķita neparasta, un es ar interesi jau laikus devos uz pili. Uz Mīlētāju akmens dega lāpiņa, arī pils pagalmā sveicināja lāpiņas. Bet... Pēkšņi atskanēja blāvienī, svilpieni, bateriju gaismas drudžaini šaudījās pāri pagal-

mam. Mūsmāju pūcīte, kas dzīvo tornī, droši vien nāves bailēs sarāvusies trīcēja no tā visa, kas notika pagalmā un arī izstāžu zāles pagrabā. Tur trakoja **aunu** un **kazu** bars... diemžēl Dundagas jauniešu izskatā. Kā tādi te-

puķu pušķis bija dzīvs un svaigs. Acīmredzot bija piedalījušies arī krietni un romantiski noskaņoti jaunieši.

Es ļoti ceru, ka skaisto ieceri, romantisko uzvedumu vēl kādreiz redzēsim, varbūt to atkārtos kādai ekskursantu grupai vai izspēles ģimeņu vakarā?

Paldies visiem — idejas autoriem, izpildītājiem, visai Andas komandai par izturību būt savā vietā un darbā līdz galam!

Jautrīte Freimute, bijusī pilskundze

Ko tie nospriež, tas paliek

Par sociālo palīdzību un aprūpi

Apstiprināts 25.08.2005. ar Dundagas pagasta padomes lēmumu nr. 203 (prot. nr.10, 19§). Padomes priekšsēdētājs G. Laicāns

Dundagas pagasta padomes struktūrvienības
Veselības un sociālās palīdzības centrs
saistošie noteikumi nr. 5
PAR SOCIĀLO PALĪDZĪBU
DUNDAGAS PAGASTA
IEDZĪVOTĀJIEM *

Izdoti, pamatojoties uz likuma Par pašvaldībām 43. panta 3. daļu

I. Vispārējie noteikumi

- Saistošie noteikumi *Par sociālo palīdzību Dundagas pagasta iedzīvotājiem* nosaka ienākumu un materiālā stāvokļa līmeni, kuru nepārsniedzot ģimene vai atsevišķi dzīvojoša persona .. atzīstama par trūcīgu, kā arī kārtību, kādā novērtējami ģimenes (personas) ienākumi un materiālais stāvoklis.
- Šie saistošie noteikumi nosaka pašvaldības sociālās palīdzības pabalsta .. veidu, apmēru, pabalsta piešķiršanas un izmaksas kārtību.
- Tiesības saņemt pabalstu ir tām ģimenēm (personām), kurām ir noteikta atbilstība trūcīgas ģimenes (personas) statusam. ..
- VSPC sociālā komisija pēc personas un tās ģimenes locekļu ienākumu un citu materiālo resursu izvērtēšanas pieņem lēmumu:
 - par ģimenes (personas) atzīšanu vai neatzīšanu par trūcīgu;
 - par pabalsta piešķiršanu vai atteikšanos piešķirt pabalstu.

II. Ģimenes (personas) ienākumu un materiālā stāvokļa novērtēšana un atzīšana par trūcīgu

- Lai tiktu novērtēti ģimenes (personas) ienākumi un materiālais stāvoklis, pieprasītājs sociālajā dienestā iesniedz rakstisku iesniegumu, deklarāciju, kā arī deklarācijā norādītās ziņas apliecinošus dokumentus atbilstoši MK noteikumiem.
- Ģimene (persona) atzīstama par trūcīgu, ja tās ienākumi uz katru ģimenes locekli pēdējo 3 mēnešu laikā nepārsniedz 50% no attiecīgā gada 1. janvārī

spēka esošās minimālās algas valstī..

III. Pabalstu piešķiršanas kārtība

- Pabalstu piešķir, pamatojoties uz pieprasītāja iesniegumu, deklarāciju, tiesības apliecinošajiem dokumentiem un rakstiski noslēgtu vienošanos par līdzdarbības pienākumu veikšanu (vienošanās paraugs pielikumā nr. 2).
- Ģimenes (personas) ienākumu un materiālā stāvokļa atbilstību trūcīgas ģimenes (personas) statusam un pabalstu pieprasīt ir tiesības personām, kuras deklarējušas savu dzīvesvietu un faktiski dzīvo Dundagas pagastā, un var to pierādīt. ..

Tālāk noteikumos uzskaitīti **(IV) nepieciešamie dokumenti deklarācijas aizpildīšanai un pabalsta pieprasīšanai, (V) piešķiramo pabalstu veidi — garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai; bārenim vai bez vecāku gādības palikušam bērnam, kurš ir sasniedzis pilngadību; aprūpei; apbedīšanas pabalsts; pabalsti ģimenei; atsevišķu situāciju risināšanai; īpašos gadījumos; vienreizējs pabalsts ārkārtas situācijā; pabalsti, kuri piešķirami bez ģimenes vai personas materiālā stāvokļa novērtēšanas).**

***** Ar noteikumu pilnu tekstu var iepazīties un veidlapas (*Vienošanās par līdzdarību* un *Iztikas līdzekļu deklarācija*) iegūt pagasta kancelejā pie sekretāres Sandras Kokorevičas.

❖ ❖ ❖

Apstiprināts 22.08.2005. ar Dundagas pagasta padomes lēmumu Nr.203 (prot. nr. 10,14§). Padomes priekšsēdētājs G. Laicāns

Dundagas pagasta padomes struktūrvienības
Veselības un sociālās palīdzības centrs
saistošie noteikumi nr. 6
PAR PERSONU
SOCIĀLO APRŪPI MĀJĀS UN VESELĪBAS UN SOCIĀLĀS APRŪPES CENTRĀ

Izdoti, pamatojoties uz likuma Par pašvaldībām 43. panta 3. daļu

1. Vispārējie noteikumi

- Aprūpe mājās — pakalpojumi mājās pamatvajadzību apmierināšanai personām, kuras objektīvu apstākļu dēļ nevar sevi aprūpēt. Sociālās aprūpes pakalpojums — pakalpojumu kopums, kas vērsts uz to personu pamatvajadzību apmierināšanu, kurām ir objektīvas grūtības aprūpēt sevi vecuma vai funkcionālo traucējumu dēļ, un ietver pakalpojumus personas dzīves vietā un ilgstošas sociālās aprūpes institūcijās.
- Aprūpi mājās saskaņā ar likumu *Par pašvaldībām* nodrošina pilsētu un pagastu pašvaldības.
- Pašvaldības aprūpi mājās sniegšanai izveido aprūpi mājās, kura ir pakļauta VSPC sociālajam dienestam.
 - Sociālo aprūpes darbu tieši vada sociālais aprūpētājs.
- Aprūpi mājās finansē no pašvaldības līdzekļiem (VSPC Sociālā dienesta gada budžeta tāme). Aprūpes mājās darbības finansēšanai var piesaistīt citu juridisko personu līdzekļus.
- VSPC sociālais dienests var slēgt darba līgumus ar fiziskām personām par noteiktu aprūpi mājās pakalpojumu sniegšanu.
- Sociālais aprūpētājs savā darbībā ievēro Latvijas Republikas Satversmi, Latvijas Republikas likumus, Ministru kabineta, Labklājības ministrijas Sociālās palīdzības departamenta tiesību aktus, pašvaldības lēmumus un rīkojumus, kā arī saistošos noteikumus Nr. 6. *Par personu sociālo aprūpi mājās* un Veselības sociālās palīdzības centrā.

2. Aprūpes mājās veidi un formas

- Aprūpe mājās var būt pastāvīga vai pagaidu, pilna vai daļēja:
 - pilnā aprūpe: - tiek veikta 5 x nedēļā (aprūpē personas ar kustības traucējumiem un gulošos);
 - daļēja aprūpe: - tiek veikta 2 x nedēļā.

3. Aprūpes mājās darba organizēšana

- Aprūpi mājās sniedz aprūpētājs.
- Aprūpētāji, kuri sniedz pakalpojumus, saņem samaksu ne mazāk kā Ls 10 mēnesī, vai arī VSPC štata sarakstu papildina ar štata vietu “aprūpētājs aprūpei mājās” ar darba samaksu Ls 90 mēnesī.
- Aprūpētāju darbu kontrolē sociālais aprūpētājs. Sociālā aprūpētāja darbu

darboties jaunieši, rīkojot diskotēkas un arī citus pasākumus. Vēsturiskajai ēkai jābūt apdzīvotai! Tautas namam jābūt pašvaldības paspārnē. Zināmu naudas summu varam atvēlēt ikdienas saimnieciskajiem izdevumiem — apkurei, elektrībai. Protams, pats nopietnākais uzdevums ir piesaistīt finanses remontam. Jāatrod pareizais veids, kā to izdarīt. Iespējams, jāveido nevalstiska organizācija, kas spētu rakstīt projektus. Esam izveidojuši darba grupu deputāta Aldona Zumberga vadībā, un tās uzdevums ir spriest par nama tālākās izmantošanas iespējām.

A.A.

nošanās tika otrreiz ļoti zemu nopļauti, ar mašinām nobraukāti. Tur govi ganīt šoruden nevarēs. Labi, ka ir kaimiņi, kurus šie svētki neskāra, varēs nomāt ganības no viņiem.

Morālās pēdas ir sāpīgākas. Kad iebildām pret tik nežēlīgu ganiību noplicināšanu (otkreizēja plaušana, mašinas...), pagasta izpilddirektors indīgi atcirta, lai dzēnot to govi mežā ēst sēnes. Bet, ziniet, šī tās sēnes neēd vis! Nesaprotu tikai, kāpēc tāds cinisms. Vai no augstākās ierēdniecības noskaitīts? Un jāsaka, ka no pagasta darbiniekiem es to piedzīvoju atkārtoti.

Un vēl — bija jāpaiet tieši divām nedēļām no šiem svētkiem, lai galvenā atbildīgā persona atrastu ceļu uz mūsmājām un normāli aprunātos. Un

vērtē VSPC sociālais dienests.

- Domstarpības, kuras radušās, nesa-prototies aprūpētājam ar aprūpējamo, izvērtē VSPC vadītājs, sociālās palīdzības dienesta darbinieki un pieņem lēmumu — pārtraukt aprūpi vai mainīt aprūpētāju.
- Aprūpes līgumu pārtrauc vai maina aprūpētāju, pamatojoties uz sociālās palīdzības dienesta pārbaudes akta pamata.

4. Aprūpes mājās piešķiršanas kārtība

- Aprūpi mājās piešķir Dundagas pagasta teritorijā dzīvojošiem (pierakstītām vai deklarētām personām), kuriem nav pirmās pakāpes radnieku (vīrs, sieva, bērni un darba spējīgi vecāki).
- Noformējot aprūpi mājās, jāiesniedz šādi dokumenti:
 - personas iesniegums;
 - ārstējošā ārsta slēdziens par aprūpi mājās nepieciešamību;
 - dzīves vietas izziņa;
 - iztikas līdzekļu deklarācija.
- VSPC sociālais dienests apseko aprūpējamās personas dzīves apstākļus, novērtē individuālās vajadzības, sastāda aprūpei mājās nepieciešamības novērtējumu.
- Uz personas iesniegto dokumentu pamata VSPC sociālais aprūpētājs noformē līgumu un izveido klienta datu bāzi.
- Lēmumu par aprūpi mājās piešķiršanu VSPC sociālā komisija pieņem 15 dienu laikā no dokumentu iesniegšanas brīža.
- Darbiniekus aprūpei mājās pieņem darbā Dundagas pagasta padomes VSPC vadītājs uz sociālā dienesta ieteikuma pamata.

5. Norēķins par izsniegtiem naudas līdzekļiem

- Izsniegtā nauda tiek reģistrēta un apstiprināta ar parakstu.
- Naudas atlikums un izlietotā nauda tiek reģistrēta pēc čeku summas un apliecināta ar parakstiem.

6. Sociālā aprūpe Veselības un sociālās palīdzības centrā (turpmāk tekstā CENTRS)

- Ja sociālo aprūpi mājās nav iespējams nodrošināt klienta dzīves vietā, tad tiek nodrošināta sociālā aprūpe un sociālā rehabilitācija institūcijā.
 - Uzņemšanu CENTRā un lēmumus pieņem VSPC sociālā dienesta

komisija, ja lēmums personu neapmierina, to var iesniegt izskatīšanai VASP komitejai.

- Uzturēšanās un izrakstīšanās kārtība.
 - CENTRā uzņem personas, kurām nepieciešama sociālā aprūpe un/vai sociālā rehabilitācija. Personas uzņem pēc dokumentu iesniegšanas VSPC vadītājam, un ar VSPC sociālā dienesta komisijas lēmumu klientu uzņem CENTRā. Nepieciešamie dokumenti:
 - iesniegums;
 - medicīniskā izziņa no ģimenes ārsta;
 - līgums ar personu par samaksas kārtību.

- Ja personai, kuru ievieto CENTRā, ir radnieki, kuriem pēc likuma ir pienākums rūpēties un uzturēt šo personu, tad to uzņem CENTRā par pilnu samaksu, t. i., Ls 3 par diennakti Dundagas pagasta iedzīvotājiem, citu pagastu iedzīvotājiem Ls 4 par diennakti, papildus sedzot izdevumus par higiēnas preču izlietojumu. Šajā gadījumā tiek slēgts līgums ar personas apgādniekiem un Dundagas pagasta padomes VSPC vadītāju.
- Ja PERSONAI, kuru ievieto CENTRā, nav apgādnieku. VSPC vadītājs slēdz ar PERSONU divpusēju līgumu (PERSONAS uzturēšanās maksu nosaka MK noteikumos paredzētajā kārtībā. t.i., līdz 85% no personas pensijas), maksas starpību par personas uzturēšanos CENTRā sedz no Dundagas pašvaldības vai arī no apkārtējo pagastu padomes iedalītā budžeta Sociālajam dienestam.
- No CENTRA izslēdz šādos gadījumos:
 - pēc PERSONAS rakstiska iesnieguma,
 - ja PERSONA, kura saskaņā ar instrukciju nedrīkst atrasties centrā, jāpārvieto uz atbilstošu iestādi vai specializētu ārstniecības iestādi,
 - ja PERSONA sistemātiski (vairāk nekā trīs reizes) pārkāpj CENTRA iekšējos kārtības noteikumus.
- Lēmumu par PERSONAS izrakstīšanu no CENTRA pieņem VSPC sociālā komisija.

VSPC vadītājs Valdis Rande

Jauniešus aicināsīm vēlreiz!

16. septembrī, kā iepriekš bija izziņots, pašvaldības iniciatīvas grupas cilvēki apmeklēja tautas namu, spriežot par tā attīstību, izmantošanu, apdzīvošanu un projektu iespējām.

Bijām cerējuši uz jauniešu kuplāku līdzdalību. Ieradās trīs: Māra un Rūta Abajas un Juris Šleiners. Varbūt tāpēc tik maz, ka skolā tajā laikā notika pasākums? Izstaigājām visu namu, spriedām, kur ko varētu darīt. Uzkāpām bēniņos un nokāpām pagrabā.

A.A.

uzdāvinātu ieejas biļeti — atstarotāju — vienai personai. Bet mēs šeit dzīvojam divas un īpašums ir mantojums. Un mantojums ir atbildība. Interesanti, kura no mums tad paliktu mājās, ja nebūtu šo divu nedēļu noilguma!

Jāpiebilst, ka uz tās vienošanās lapas nebija datuma (!) un viena aile bija neaizpildīta.

Bet devīze taču bija: Minhauzens nemelo un uzvar godīgi.

Lai veicas!

Emma Sileviča,
pensionēta skolotāja

Vēstuli apspriedām redkolēģijā un nolēmām publicēt ar izpilddirektora Andra Kojro piebildi.

Arī es nezināju visus šī nama kaktus! Tālis Frišenfelds no bērnu dienas centra *Mājas* un kokamatnieks Ģirts Freibergs prātoja, kur rast kādu vietu puišu amatniecībai. Protams, viens tautas nama klupšanas akmens ir drošības jautājums! Otrs — finanses. Tie nākotnē jāatrisina, lai vēsturiskajā celtnē atgrieztos dzīvība. Bet telpu ir daudz, iespējas būtu, ideju netrūkst. Svarīgi būtu jauniešiem pašiem izteikt savus ierosinājumus. Šajā vietā viņi tiešām varētu izvērsties.

Būs jāaicina vēlreiz. Iespējams, jāuzrunā skolā. Ko citu, ja kalns pie Muhameda negrib iet?

Santa Maksimoviča

Pasākuma *Minhauzens-2005* sarīkošanai bija nepieciešams iekārtot telšu pilsētiņu. Pirms tam ar katru īpašnieku pašvaldība slēdza vienošanos par nekustamā īpašuma izmantošanu. Saskaņojām, ka nomas maksa par šo platību izmantošanu nav paredzēta. Īpašnieki iepazīnās ar šiem nosacījumiem un piekrita zemju izmantošanai. Pašvaldība drīkstēja nepieciešamības gadījumā ierīkot nojumes, elektrības pievadus un citas komunikācijas pasākuma norisei. Mēs apņēmāmies nopļaut teritoriju uz sava rēķina, un nopļāvām divas reizes, lai teritoriju sagatavotu telšu pilsētiņas ierīkošanai. Protams, nopļauto sienu katrs īpašnieks varēja savākt savām vajadzībām.

Ciemos

MAZIRBE

(1. turpinājums. Sākumu sk. iepriekšējā numurā.)

Dažādu vākumu par šo ciemu ir daudz, tāpēc arī šoreiz vēl punktu neliksim.

PAR NOSAUKUMU

Pēc vietējo iedzīvotāju Kārļa Baranovska un Kārļa Leitendorfa ziņām, Mazirbes sākotnējais nosaukums bijis Irai, vecās kartēs bijis rakstīts Irve, Maģiere (no lībiešu vārda *irvēt* — airēt). (*No bijušā Slīteres Valsts rezervāta [SVR] darbinieku vākuma, turpmāk SVR*)

PAR MAZIRBES MĒRA AKMENI

Karstus strīdus pētnieku vidū izraisījis akmenī vēstītais teksts, ka pēc mēra dzīvi palikuši tikai desmit cilvēku. Īstenībā gan lielum lielā daļa zinātnieku ir vienisprātis, ka tik niecīgs skaits neatbilst īstenībai.

No Andra Vīksnas raksta *No Dundagas medicīnas vēstures (1710–1790)*

“Mēris Kurzemē ieradies no Turcijas caur Ungāriju, Poliju, Prūsiju un tālāk devies uz Vidzemi, kur dalījies divos atzaros: uz Igauniju un uz Latviju. Tas laikam esot bijis bubonu mēris, cilvēki miruši vienu — piecas dienas pēc inficēšanās. Mēri sekmējuši karaspēka kustība Ziemeļu kara laikā, 1709. gada aukstā ziema, 1710. gada pavasara plūdi un bads. Kurzemē nomiruši 200 tūkstoši cilvēku, Vidzemē nedaudz mazāk.

Barga liecība par Lielo mēri vēl šodien saglabājusies Mazirbes mēra akmenī. Akmens atrodas kādu kilometru uz dienvidaustrumiem no Ventspils — Kolkas un Dundagas — Mazirbes ceļu krustojuma, nelielā uzkalnā aiz agrākās Mazirbes mācītājmuižas. Tas ir pamatīgs laukakmens, augstumā ap 1,8 m, apkārtmērā 7 m, apaudzis ar dekoratīvu akmens sūnu. [Savulaik] šim īpatnajam medicīnas vēstures piemineklim uzmanību pievērsa dzejnieks I. Ziedonis. Ielūkosimies arī mēs akmens, precīzāk, tajā iekaltā uzraksta palieku vēsturē, pie reizes parunājot par dažiem citiem notikumiem.

Latīņu valodā kalto tekstu, kad tas jau bija krietni bojāts, izmantojot saglabājušās rakstu zīmes un vietējā mācītāja Fridriha Kristiāna Ludviga ap 1800. gadu izdarīto teksta pierakstu, pirmais centies atšifrēt baltvācu vēsturnieks un teologs Johans Augusts Kalmeijers. .. Kalmeijera pētījums šodien sniedz pilnvērtīgu priekšstatu akmens vēsturē. Pacentīsimies veikt šifrējumu tā, kā to darījis Kalmeijers. Sniegti trīs teksti: 1) Kalmeijera pieraksts ap 1845. gadu, 2) Ludviga pieraksts ap 1800. gadu, 3) teksta daļījums sešās iedaļās, lai atvieglotu šifrēšanu.

1. DOMS S I 2 SUECUS 6 MOSCUS 7 SUECUS 10 MOSCUS CUM E AMES EXARUNT MAIUS REDUX T PRNC FRD NGNI A IAUN ZM A 1600 PA VIX 10 MUYURET

2. D.O.M.S. ANNO 1701 SAXO 2 SUECUS 6 MOSCUS 7 SUECUS 10 MOSCUS CUM HOC PESTIS ET FAMES INGENS CURLAND VEHARUNT MAIUS REDUHIT PRINC FRD WILHELM OSI CASIM BENGNT ORA DOND A IAUNZ M AD ZOZMA 1600 HOMB HABITIPA VIX 10 MUYURET

3.a. D.O.M.S.

3.b. ANNO 1701 SAXO, 2 SUECUS, 6 MOSCUS, 7 SUECUS, 10 MOSCUS, CUM HOC PESTIS ET FAMES INGENS CURLANDIAM VEXARUNT

3.c. MAJUS REDUXIT PRINCIPEM FRIDERICUM WILHELMUM

3.d. OSI CASIM BENGNT

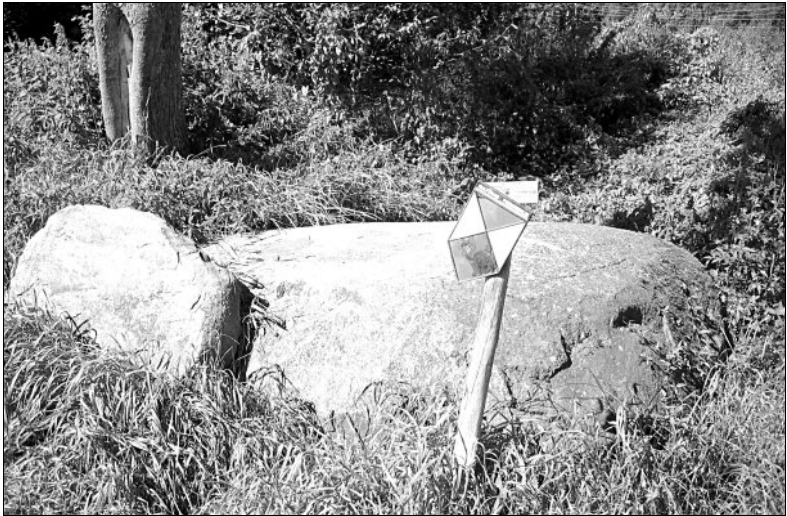
3.e. ORA DONDANGUENSIS A JAUNZEEM AD ZOZMA 1600 HOMINIBUS HABITIPA 3.f.VIX 10

Teksta sākuma daļa saistīta ar doksologiju (3a), tāpat ar vēršanos pie Dieva, un burti D.O.M.S. varētu nozīmēt: *Deus optimus maximus servet* — kalpot un strādāt Dievam vairāk.

Nākamā daļa (3b) ir viegli saprotama un tulkojumā skan: 1701. gadā Kurzemi mocīja saksis, 1702. — zviedrs, 1706. — maskavietis, 1707. — zviedrs, 1710. — maskavietis un līdz ar viņu lielais mēris un bada posts. Tātad vēsturiski precīzi ir norādītas armijas, kuras XVIII gadsimta sākumā pārstaigāja Kurzemi, pie kam visai daiļrunīgi norādot uz apstākļiem, kas

Līdz ar to var pieļaut, ka epidēmijas degunkta laikā mācītājs savā draudzē tik tiešām saskaitījis tikai desmit dzīvus cilvēkus, jo pārējie droši vien šausmās bija aizbēguši un noslēpušies mežos un purvos (analoģiski gadījumi aprakstīti literatūrā), lai, mērim izbeidzoties, atgrieztos atpakaļ. .. Arī Ventspils ārsts F. Valdhauers savā disertācijā, kura veltīta lībiešu antropoloģijai, norāda, ka dati par lībiešu izmiršanu 1710. gadā ir krietni pārspīlēti.

Interesanta ir arī akmens turpmākā vēsture. Gan Kalmeijers, gan Šegrens pagājušā gadsimta vidū to skatījuši visai dīvainā vietā: iemūrētu Mazirbes mācītājmuižas lopu kūts pamatos. Jāšaubās, kā gan tik liels akmens tur varējis atrast vietu. Par to, kā akmens atkal nokļuvis lielā lauka vidū aiz Mazirbes baznīcas, ziņu trūkst. Pēdējo reizi akmens pārvietots 1967. gadā, kad kolhoza *Zelta vārpa* traktoristi, tīrot lauku no akmeņiem, to novilkusi malā, izvēloties pat acij tikamu vietu: nelielā uzkalniņā mežmalā.”

• Mazirbes Mēra akmens.

Aļņa Auziņa foto.

sekmēja mēra izcelsmi.

Pēc tam (3c) tulkojums skan: Majis atveda atpakaļ hercogu Fridrihu Vilhelmu. Arī tas atbilst vēsturiskajai patiesībai, jo Fridrihs Vilhelms no Vācijas Liepājā ieradās 1710. gada 13. maijā. Tā kā tekstā Fridrihs Vilhelms minēts vēl dzīvs, Kalmeijers domā, ka teksts akmenī iekalts 1710. gada vasarā vai rudenī, jo astoņpadsmit gadus vecais hercogs mira 1711. gada 21. janvārī atceļā no Pēterburgas pēc kāzām ar Annu Joanovnu (vēlāko ķeizarieni), jo esot bijis stipri piedzēries. Ja tas tā, tad uzraksts nevarētu būt iekalts akmenī 1718. gadā pēc mācītāja M. Pētersona rīkojuma, uz ko norāda jau pieminētais Ludvigs.

Turpmākā teksta daļa (3d) ir nesaņemama, tāpēc labāk izskaidrot to, kas seko pēc tās (3e) — aptuveni tā: Dundagas piekrastē no Jaunciema līdz Žocenei dzīvoja 1600 cilvēku. Šis teksts norāda uz lībiešu apdzīvoto apgabalu. Atgriežoties atpakaļ pie iepriekšējiem vārdiem (3d), Kalmeijers domā, ka tāds iedzīvotāju skaits bijis hercoga Fridriha Kazimira valdīšanas laikā XVII gadsimta beigās.

Teksta noslēgums (3f) tulkojumā nozīmē: palika tikai desmit.

Tātad uzraksts veltīts lībiešu traģēdijai Lielā mēra laikā 1710. gadā, kad no 1600 lībiešiem dzīvi palika tikai desmit. Tūlīt jāsaņem, ka šie skaitļi gan liekas nedaudz pārspīlēti, uz ko norāda citas ziņas, taču ir pietiekami daiļrunīgi Lielā mēra raksturojumam. ..

Ja ņem vērā, ka XIX gadsimta pirmajā pusē lībiešu skaits sasniedza jau 1800 un viņi dzīvoja 160 mājās, tekstā minētais desmit dzīvi palikušo lībiešu skaits gan liekas krietni samazināts. Kā iepriekš minēts, Kalmeijers visai loģiski spriež, ka teksts akmenī iekalts vai nu 1710. gada vasarā jeb rudenī.

No Kubalu skolas-muzeja (KSM) krājumiem

Jāpiebilst, ka mēra akmenis šā gada augustā bija visai bēdīgā stāvoklī, nezālēs ieaudzis, bet visnozēlojamāk izskatījās blakus pussatrunējis stabiņš ar zilbalto kultūrvēstures objekta zīmi, kas nošķiebusies karājās vienā nagliņā.

NO BARONU LAIKIEM

“Kādreiz viss Mazirbē piederēja baronam. Mans tēvs, kapteinis, nopirka

• Mazirbes jūrskola.

Foto no Kubalu skolas-muzeja krājumiem.

no barona māju. Ja kādam vajadzēja plavu, tad bija jāiet prasīt baronam. Zemniekiem bija jāskūpst baronam roku, bet zvejniekiem tas nebija jādarīja.”

Alise Ūdriņa Kalējos, Teiksmas Pobuses pieraksts, KSM

LĪBIEŠU DUMPIS

(Lauri Ketunena atmiņas tulkojis Edgars Vālgamā, publicēšanai sagatavojusi Valda Šuvcāne.)

“19. gadsimta vidū pēc Dundagas barona Teodora Ostenzakena nāves Dundagas novads pārgāja barona Kārļa Ostenzakena īpašumā. Uzsākot savu darbību, Kārlis Ostenzakens (saukts *Dižkārlis* jeb trakais kungs) Dundagas jūrmalas saimniekiem lībiešiem uzlika tik lielas rentes maksas, kādas tie nespēja nomaksāt. Lībiešos radās doma, ka papriekš pie valdības jānoskaidro, vai rentes nauda jeb maz maksājama un kam zeme īsti pieder, jo baroni jūrmalā nav nemaz karojuši un kaut kā rīkojušies. Arī citur tiek apšaubītas baronu tiesības uz latviešu zemi, kādēļ ar lībji tā grib darīt.

Kolkas ciema saimnieka dēls, enerģiskais Niks Šūbergs apbraukā jūrmalas ciemus, un lībji vienojas: pretestību un nemieru neizrādīt, bet visiem vienprātīgi pateikt, ka uzlikto renti nemaksās. Lībji pie savas norunas paliek. ..

Kāds barons noklaušina Niku Šūbergu trīs dienas no vietas un liek tam priekšā atteikties no lībju vadoņa pienākumiem un par to apsola tam par brīvu uz visiem laikiem viņa tēva mājas, bet Niks Šūbergs nav pierunājams. Beigās Niks Šūbergs tiek atsvabināts no cietuma.

Pēc neilga laika Niku Šūbergu ar minētiem 3 biedriem no jauna arestē, saslēdz ķēdēs un kājām aizdzen uz Kuldīgu cietumā. Tur tos noprātina kā dumpja vadoņus, bet viņi neatzīstas par tādiem un saka, ka runājot tikai patiesību.

Kuldīgas pilsties publicē laikrakstos, ka tikšot pakārti četri lībiešu dumpinieki. To pašu sludina Mazirbes baznīcā no kanceles mācītājs Bernovics. Radinieki un citi apraud visus četrus kā nogalinātus. Tomēr visi četri pēc laika parādās mājās.

(Stāsta, ka tanī vasarā K. Valdemārs apceļojis Dundagas jūrmalu un lai negrieztu uz sevis vērību, vedis sev līdz kādu “spēku mērojamu daiktu”. Apmeties viņš Mazirbes ciema malā kādā mazā mājiņā un lībieši gājuši pie viņa “spēku mērīt”, patiesībā — stāstīt par savām dzīves likstām, par četriem Kuldīgas cietumā smokošiem apcietinātiem un ka tiem draud nāves sods. Lūguši K. Valdemāru no savas puses kaut ko šinī lietā darīt, pie kam pēdējais arī to apsolījis. Pēc tam nāvei nolemtie drīz vien pārradušies mājās. Lībji vēl tagad tic, ka K. Valdemārs izglābis viņu vadoņus no nāves. ..)

nu vēstuli, ka viņš no jauna tikšot nopietni apcietināts, kādēļ viņam no Dundagas jāpazūd. Pašlaik Kolkā krāvuši liellaivā butes sūtīšanai uz Rīgu. N. Šūbergs paslēpies kādā butes tīnē un tā aizvests uz Rīgu. Otrā dienā pēc viņa aizbraukšanas to nomeklējusi policija apcietināšanai, bet velti, neviens nav uzrādījis, kur tas palicis.

No Rīgas N. Šūbergs aizbraucis uz Pēterburgu, kur dzīvodams devis lībjiem norādījumus, kā dzīvot.”

(Pēc Pētera Stalta, Mazirbes ķestera, atstāstījuma. KSM)

PAR 1905. GADA REVOLŪCIJU

No Žaņa Zumberga apkopojuma *Dundagas pagasta revolucionāru biogrāfijas*

“No 1903. g. Mazirbē darbojas Latvijas Sociāldemokrātijas pulciņš *Rīts*. .. Kad 1906. gadā ieradusies soda ekspedīcija, Eduards Klusbergs kopā ar skolotājiem Vili Lēmani un Oskaru Priediņu slēpjas *Brauskās* pie pulciņa vadītāja Rūdolfa Vestberga tēva. *Rītā* darbojas arī mazirbnieks Eduards Stefenbergs.” KSM

PAR SKOLĀM

“Dundagas jūrskola, Ģipkas jūrskola, Mazirbes jūrskola. Dib. Dundagas pag. Ģipkā 1869 pēc 1867.g. likuma par j-sk. – 1. (zemākās) kat. jūrskola. 1894 j-sk. no Ģipkas pārcēlās uz Mazirbi. Pēc 1880 D. j-sk. bija 2. kat. jūrskola. 1869-98 D. j-sk. mācījās 1057 audzēkņi, eksāmenus nokārtoja 7 tālbr. stūrmaņi un tuvbr. kapt. un 197 tuvbr. stūrmaņi. Pēc 1902.g. jūrskolu likuma D. j-sk. kļuva par zemākās kat. jeb sagatavošanas jūrskolu. 1905 D. j-sk. bija izvietota divstāvu ķieģeļu ēkā (apakšējā stāvā dzīvoja skolotāji, augšējā bija iekārtotas klases un dzīvoja jūrskolnieki). D. j-sk. pr-ks bija E. Rēvalds, skolotāji – J. Ašaks un Eihlers. 1. pas. kara laikā D. j-sk. evakuēja uz Tartu, pēc tam uz Taganrogu.”

L. Seipulāne. *Enciklopēdija Latvijas jūrnieceības vēsture. 1850-1950. Rīgā, 1998.*

“Skolas ēka celta no *Brausku* sarkanajiem ķieģeļiem ar stāvu dakstiņu jumtu. Skolēnu praktizēšanās nolūkam pagalmā slējies augsts masts ar klīvertorni un rājām. .. 1963. — 1964. gadā ēku pārbūvē. Jūrskolas darbības laikā Mazirbē arī būvē buriniekus.” SVR

“Skola devuse vairāk nekā 200 labi sagatavotu jūrnieceku, kas kā kapteiņi un stūrmaņi ieguva līdzekļus un paši iegādājās kuģus. Ar laiku katrā jūrmalas ciemā bija kāds kuģa rēderis, dažam pat piederēja 2 vai 3 burinieki. Kara un vācu okupācijas laikā visi šie kuģi gājuši zudumā, un pēc kara 1918. gadā jūrmalnieceki, atgriezušies savās dzīves vietās, atrada tikai pussagruvušas ēkas un sabojātas zvejas laivas. J. Sauleskalns. *Dundagas pagasta hronika.*

No Friča Ieviņa un Klāras Karpovicas – Ozolas *Atmiņas par Dundagas pagasta skolām un kultūralo rosību no 1876.g. līdz 1901. g.*

“Dundagas jūrskolā mācījās latviešu tautības jaunieši, kas gatavojās jūras braucēju gaitām. Atgādījās arī, ka jūrskolā iestājās viens otrs lībietis. Nobeiguši Dundagas jūrskolu, tie nobrauca noteiktu laiku uz buru kuģiem, iestājās Mangaļu jūrskolā, kur tie pēc noteiktiem pārbaudījumiem ieguva kuģu stūrmaņu un kuģu kapteiņu tiesības. Pazīnu dundadznieceku — tālbraucēju kuģu kapteiņus: Faulbaumus, Rērihu, Vitolu, Vaku, Klaubergu, Fr. Frienbergu, Kr. Freidenfeldu.

Dundagas jūrskolai bija visai svarīga nozīme pagastā: skolas ierosināti,

uzņēmīgi lauksaimnieki gan atsevišķi, gan apvienojušies, uzbūvēja 7 — 8 trīsmastu tālbraucēju buru kuģus. Būvēja arī vienmastu, divmastu liellaivas jūras piekrastes braucieniem. Ar liel-laivām veda malku uz Rīgu, ielu bruģu akmeņus no Somijas. Dundagas meži deva kuģu būvēm noderīgus koku materiālus. Ar laiku buru kuģu vietu ieņēma tvaikoņi. Tvaikoņu īpašnieki bija kapteiņi Faulbaumī, Rērihs.

Ap 1895. — 1896. g. kapteinis Rērihs bija iekārtojis tvaikoņa satiksmi starp Rīgu un Ventspili ar pietātnes vietām Ģipkā un Mazirbē. Ar to radās iespēja no Rīgas ar tvaikoni piegādāt dažādas mantas Dundagas pagastam, Dundagas Patērētāju biedrībai. Cik ilgi turpinājās šī tvaikoņa satiksme, nezinu.

Ilgus gadus E. Rēvalds viens veica jaunekļu sagatavošanu jūrniecības gaitām. Vēlāk, 1904. g., 1905. g., Dundagas jūrskolā darbojās otrs mācības spēks — skolotājs Ašaks.

Tālbraucējs kapteinis, kurš pats bija mācījies Dundagas jūrskolā, stāstīja man, ka E. Rēvalds esot bijis krietns, iecienīts skolotājs, ļoti skaisti esot pratis savaldīt, sabārt audzēkņus, kad tie palaikam rāvušies uz nerātnībām.

Neatkarīgās Latvijas laikā kapteinis Kr. Freidenfelds paziņoja man, ka Dundagas jūrskolas priekšnieks E. Rēvalds 1917. g. Astoškovā saaukstējies, saslimis un miris Krievijas dienvidos.

Vairāki Dundagas skolu skolotāji ar radiem un paziņām vasaras brīvlaikus pavadīja jūrskolā. 1905. g. vasarā arī K. Valdemāra atraitne uzturējās jūrskolā.” **KSM**

No Kārļa Baranovska Atmiņām par Mazirbi (pierakstījusi Teiksmā Pobuse ap 1989.g.)

“.. Mazs zēns būdams, gāju uz jūrskolu skatīties tā saucamās miglas bildes (attēli bez skaņas). Pats tolaik (ap 1906.g.) mācījos Mazirbes pamatskolā. Skolotājs Tālbergs veda bērnus uz jūrskolu skatīties šīs filmiņas. Filmās rādīja ainas no ķeizarkās dzimtas dzīves, Pēterburgas skatus.

Mazirbes jūrskolā mācījās jaunieši no piejūras ciemiem no Kolka līdz Lielirbei. Skola gatavoja tuvbraucējus kapteiņus un tālbraucējus stūrmaņus. Jūrskolā mācījās mazirbnieki: Zembahs Valdis, Zembahs Ernests, 3 Kunsberga dēli. Vispirms viņi pabeidza Mazirbes pamatskolu un tad iestājās jūrskolā.

Kunsbergs Valdis ir bijis pēdējais Mazirbes jūrskolas apkopējs, un viens no viņa dēliem, kurš dzīvo Rīgā, ir savācis materiālus par jūrskolu.

Ceļu, kas iet no jūras gar bijušo jūrskolu, kādreiz sauca par kapteiņu gatvi vai kapteiņu ceļu, jo abās pusēs šim ceļam dzīvoja kapteiņi — Freimanis Dolāros, Zembahs Zembahos u.c.

Grabu mājās bija pareizticīgo skola,

to sauca arī par krievu skolu.” **KSM**

No Friča Ieviņa un Klāras Karpovicas – Ozolas Atmiņām...

“Mazirbes skola atrodas Mazirbē — ap 2 km no jūras. Mazirbes skolā mācījās arī lībiešu tautības bērni, kas prata latviešu valodu, kādēļ skolā mācības valoda bija latviešu valoda. K.L.O.: “Atceros, ka Mazirbes skolā Bībeles stāsti, katķisms tika mācīti lībiešu valodā. Lībiešu valodā sarakstītas grāmatas atrodas skolas bibliotēkā, kur 1893. gadā apskatīju viņas.” ..

Mazirbes skolas ilggadējais skolotājs bija [Heinrihs] Jakobsons — vēl līdz pat 1902./1903. mācību gadam. 1891. g. oktobrī Dundagas pagasta vietnieku pulks ievēlēja arī Teodoru Tālbergu par skolotāju Mazirbes skolai. T. Tālbergs bija mācījies Kuldīgas skolotāju seminārā, bet nebija nobeidzis to.” **KSM**

Pagasta padomes protokolā 1919. g. 30. apr. tiek atzīmēts, ka atjaunots līgums ar skolotājiem, to skaitā ar Mazirbes pamatskolas skolotāju Teodoru Tālbergu. Līguma nosacījumi: brīvs dzīvoklis ar trīs istabām un *kukņu*, apkurināšana, augļu un sakņu dārzs, pamatalga 100 rbļ. mēnesī.” **LVVA 5770.f. 1. apr. 436. l.; Dundagas pagasta padomes protokoli 2.IV 1919.g.; KSM**

A. Bertholds. Pirmie skolas gadi

“Vēl jāatzīmē, ka reizi nedēļā tika

• **Mazirbes skolēni meža dienās**

Foto no Kubalu skolas-muzeja krājumiem

pasniegta lībiešu valoda. Šīs stundas parasti bija otrdienās, un pasniedza Mārtiņš Lepste. Viņš bija bijis tālbraucēju kapteinis un sakārā ar to ieguvus skolotāja tiesības.

Mārtiņš Lepste bija liela auguma vīrs, varen resns ar lielu vēderu, bet ar ļoti dzīvu tekošu valodu. Somi mēdza labsirdīgi pazoboties: vismazākās tautas pārstāvis, bet vislielākais vīrs augumā.

Lepste dzimis 1881.gadā. Viņš bija no Lielirbes, *Belte* mājām, kurās vēlāk saimniekoja viņa brālis, bet viņš pats ieprecējās Mazirbes ciema *Grabu* mājās. Viņš aprecēja atraitni ar trim meitām: Lūciju, Loniju un Mirdzu. Viņa dzīves vieta tad bija Mazirbē, kur

skaitījās *Grabu* māju saimnieks, bet kā skolotājs brauca apkārt, pasniedzams lībiešu valodu visās jūrmalas ciemu skolās, sākot no Lūžņām līdz pat Kol-kai. Viņš brauca ar savu zirgu. Tas bija dūšīgs bērnis un pamatīgs rikšotājs. Vajadzēja tikai mazliet pieraut grožus, un bērnis aizdrāzās kā vēja spārniem.” **KSM**

Alnis Auziņš

Autors pateicas par atbalstu raksta tapšanā I. Abajam, V. Dzenei, G. Ginterei, D. un J. Jansoniem, E. Kiršpilam, E. un V. Milleriem, A. Rappoportam, P. Valcim.

(Turpinājums nākamajā numurā)

Tiekamies 8. oktobrī!

DUNDAGAS VIDUSSKOLAI 60

Kad lielākā daļa no jums saņems šo laikraksta numuru, līdz absolventu salidojumam būs palikušas tikai dažas dienas. Lielum lielā daļā bijušo skolēnu, skolotāju un skolas darbinieku jau būs pieteikušies braukt, kopā tapusi atmiņu grāmata par Dundagas vidusskolu Talsu tipogrāfijā jau būs nodrukāta.

Tā ir grāmata ar atvērtām beigām, jo skolas mūžs turpinās. Pavisam nesen redakcija saņēma vēl kādas bijušās audzēknes vēstuli. Grāmatā to vairs nepaguvām iekļaut, bet avīzē gan. Tāpat kā pagaidām vissvai-gākā izlaiduma dalībnieces atskatu uz visjaunāko pagātni.

Vēstule

maniem bijušajiem

Dundagas vidusskolas skolotājiem

Un jāsaka vēlreiz aizmirstais **paldies**.

Dung, dang! Skan kā baznīcas zvans. Man tas skan kā skolas zvans, aicinot uz mācību stundu. Dundaga. Mana mūža metropole. Paslēpta dziļi sirdī. Šis vārds saistījās ar vārdu „kalnā”. Ar tēva pajūgu, smaržojošu pēc kūpinātām butēm. Ar mani, guļot ratspakaļā un veroties rīta bālajās zvaigznēs. Ap desmitiem mēs ar tēvu būsīm Dižmāras tirgū, Dundagā, tas ir, „kalnā”.

Dundaga. Šis vārds saistījās ar slimnīcas zālēm. Tuberkuloze? Botkins?

Tas atsauc atmiņā ieviedu smaržu vecajā Dakterlejā. Bet tur, augšā pakalnā aiz dīķa, stāv romantiska pils. Tā ir mana skola, veta kā sendiena, jauna kā šodiena. Mana dienas un vakara vidusskola. Mana pirmā skolotājas darba vieta.

Pie tevis, mana skola, braukts ar mazbānīti, ar divriteni, tas krita un salūza, drāžoties no Stiebru kalna. Piecās stundās ceļš mērots ar kājām. Sirdij triecot, vai mājiniēki nebūs izvesti uz Sibīriju. Esmu taču kara laika cilvēks.

Mans krusttēvs Bertholds solīja mani izskolot par operdziedātāju. Sajūsmināta deju viena viņa virtuvē, dungodama: „Ar tevi uz debesīm deju es,” un atjēdzos pie apgāzta atkritumpaiņa... Tā ja.

Bet tur, augšā, pilī, manās domās joprojām mīt man dārgie cilvēki, skolotāji: Penēzītis, Gusts, stingrais, pra-

sīgais, bet tēvišķīgais Ermanbriks, kas mācīja man nogriezt precīzāk daudzās papīra sloksnītes stundu sarakstam, kas tomēr izrādījās peļams. („Par ko tev algu maksā? Ko?”) Viņš mācīja man iemīlēt latviešu tautas dziesmas. Biju viņam gana laba koriste, pat soliste, deklamētāja, gan aktrise ludziņās skolas sarīkojumos.

Ak, Gust! Mans vakarskolas direktor, piedodiet man un Mirdzai, ka Jūs

• **70. gadu sākums. Lizete Kalkmane, Klāra Freienberga, Lizete Kārklīņa, Valija Purmale un Elga Ābola.**

Foto no M. Krēslīņas (Ostupes) albuma.

iespundējām, tas ir, aizbarikādējām klasei durvis ar skolas soliem, un Jūs droši vien ilgi netikāt ārā! Un tas viss sākās ar to, ka Jums nācās par mūsu blēnām dzīties pakaļ divām aušām!

Cienītā skolotāja Lizete Kārklīņa! Jūs sitāt dūri uz galda un saucāt: „Mācīsies vai nemācīsies krievu valodu?” Galds palēcās, un klusumā, kas pēc tam sekoja, mūsu galvās visi pagē-

turēju.

Skolotāj Freienberga, Jūsu mācītājos mācību priekšmetos man bija pat teicams novērtējums. Sešu mācību gadu laikā nolikti 83 eksāmeni un ieskaites.

Kāda ir mana laime? Tā ir mainīga. Kad odzei nemanīti paiets garām, kad slimība pierimst, kad saņemta vēstule no kādreiz tuva cilvēka... Kad sastrā-

dātājā rokā iegulst spoža monēta, arī tā ir vajadzīga. Vai esmu mantkārīga? Zelta gredzenu man nav, pensija ir varbūt pietiekama, taču tāpat kā skolotājas alga tā nav dāsna.

Mans prieks ir staigāt pa ierastajām, skuju klātajām takām, spītējot vecumam, tāpat kā bērnībā ganos, basām kājām, kailu galvu. Mana laime ir gandarījums par aizvadīto dienu, kad kaut kas labs ir padarīts, apziņa, ka esmu vēl vajadzīga cilvēkiem. Paldies, mani skolotāji, par labestību, izturību, neatlaidību, gribasspēku, ko manī ieaudzinājāt!

Dienas un vakara Dundagas vidusskolas vakarskolas pirmā izlaiduma absolvente, LVU Filoloģijas un vēstures fakultātes Neklātienes nodaļas 1959. gada abituriente, bijusī Teicamniece izglītības darbā Velta Ģigule — Semičeva — Ķierpe, ar vārdu sakot, Kurzemniece

Kolkā, 2005. gada augustā

Ar paraugbērna acīm

Spilgti atmiņā palicis pirmais un lielais satraukums, atnākot uz *Lielo skolu*. Pirmajā dienā mēs ar draudzeni pa ceļam no pirmā stāva uz trešo nomaldījāmies no pārējiem klasesbiedriem. Bijām tik ļoti satraukušas! Visiem prasījām, kur mūsējie, un nezinājām, kurp iet.

Skolas laikā biju paraugbērns, nedarbus nestrādāju. Taču klase kopumā gan blēņas darīja, taisnība, nekad ar ļaunu nolūku. Vienā ziņā bijām īpatnēji — ja bija kaut kas noticis, tad vainā atzinās visi. Ko gan skolotājs visai klasei var izdarīt? Pateikt dažas skarbākas frāzes. Cits uz citu stipri paļāvāmies, bijām ļoti vienoti. Pro-tams, esam strīdējušies un pat sala-mājušies. Bet vispār mēs laikam gadījāmies tāds īpašs *metiens*! Domāju, ka lielā mērā tas ir arī audzinātājas Ivetas Kundeckas nopelns. Viņa gan uz mums rājās, gan kopā ar mums smējās. Viņa mums lieliski derēja par audzinātāju, un varbūt tāpēc esam tādi, kādi esam.

Viena no palaidnībām bija sauso ziedu dedzināšana Kārļa Čodera kabinetā. Mums bija kāds nerātns zēns (visi tāpat viņu zina), kurš ar dezodoranta baloniņu un šķiltavām ziedus

nosvilināja. Klase pēc tam smirdēja pēc dedzinātiem salmiem. Citā reizē kādam bija līdzī tāda kā maza raķe-tīte — vulkāniņš, kā arī šķiltavas. Viņš raķe-tītī tik ilgi ripināja pa galdu un spēlējās ar šķiltavām, kamēr tā pavisam netiķām aizdegās un turpat klasē izsprāga.

Mūsu klase vienmēr ir bijusi vainīga pie norautajiem durvju rokturiem. Tagad to varu pateikt. Sevišķi tika ķīmijas kabinetam, lai nebūtu jāiet uz ķīmiju. Šķiet, ka lielākais konflikts bija ar skolotāju Ināru Ozoliņu. Puikas arī viņas kabinetam aprāva durvju rokturi. Ozoliņa no visām skolotājām to uztvēra vissāpīgāk, personiski. Jāatzīst, ka bieži gadījies skolotājus aizvainot negribot. Mēs nedomājām neko ļaunu, bet sanāca nelāgi. Arī šogad. Ķīmijas stundā gribējām taisīt eksperimentiņus, bet bija beidzies saussais spirts. Sadomājām samest naudiņu, lai spirtu nopirktu. Sacīts — darīts. Sagrabinājām nedaudz vairāk par latu. Skolotāja mums teica, lai ejam pie saimnieka, nevis pie direktora. Mēs tomēr aizgājām pie direktora, jo pie saimnieka kaut kā negribējās iet. Direktors kārtīgi pasmējās un pateica, ka gan jau skolai atradīsies lats, lai nopirktu sauso spirtu. Sanāca tā, ka it kā skolotāja mūs mudinājusi samest nau-du, ka viņa atkal tā sliktā.

Mēs vienmēr gatavojāmies uz visiem pasākumiem, jo vajadzēja būt labākiem par “b” klasi. Tas bija kā virzītājspēks — pārspēt viņus. Skolotāja teica, ka alfabētā “a” ir pa priekšu, tā-tad mums arī jābūt pirmajiem. Droši vien tāpēc nekad negadījās aizķeršanās, neatceros, ka vispār kāds būtu attiecies piedalītos pasākumos. Varbūt iznāca strīdiņi par to, ko kuram darīt, bet ne par pašu līdzdalību. Pro-tams, ka daudz ko veicām pēdējā brīdī, bet padarīt tomēr padarījām.

Kas vēl? Man ļoti patīk puķu dobes pie skolas. Jau no senām dienām es tās apbrīnoju un priecājos par tām, sevišķi par lielo trīsstūraino. Jāatzīst, ka mums pašiem nekad nav paticis grābt lapas, vienmēr esam strīdējušies, kas to darīs pavasarī, kas rudenī. Taču visa skolas apkārtnē man šķiet ļoti skaista un sakopta.

Ieva Ezeriņa, 59. izlaiduma (2005) absolvente

Svešās zemēs esot jauki!

Pēc pieredzes Igaunijā

Sadarbība iesākās apmēram pirms gada starp Palamuses un Kubalu skolas muzejiem. Palamuses skola Igaunijā ir senākā līdz mūsdienām saglabājusies skolas nama ēka, tajā tāpat kā Kubalos ir iekārtots muzejs. Šopavasār no 21. līdz 23. aprīlim Dundagā viesojās Sāres (Saare) pašvaldības un Palamuses muzeja darbinieki. Toreiz kopīgās pārrunās vienojāmies, ka augusta beigās Dundagas pašvaldības un Kubalu skolas-muzeja pārstāvji ciemosies pie ziemeļu kaimiņiem. 27. augustā Voores aktivitāšu centrā Dundagas un Sāres pašvaldības parakstīja sadarbības līgumu.

Sāres pašvaldības teritorija ir 224 km², tajā dzīvo 1434 iedzīvotāji 23 ciemos. Divi ciemi, Voore un Sāre, ir ar lielāku infrastruktūru. 8 ciemu iedzīvotāji ir izvirzījuši no sava vides ciema vecākos, kuram uztic pārstāvēt viena vai vairāku ciemu intereses (starpnieks starp padomi un ciema iedzīvotājiem). Viņi piedalās pagasta padomes sēdē, un pašvaldība izsniedz tiem speciālu ciema vecākā zīmi. Var būt pārstāvis vairākiem ciemiem reizē. Viņi nesahņem samaksu, tas ir goda pienākums un uzticības jautājums.

Pašvaldībā ir 1 pamatskola, 1 bērnu dārzs, 2 bibliotēkas, 2 kultūras centri, 1 aktivizācijas centrs, 2 medicīnas centri, 98 uzņēmēji. Pašvaldību pārvalda 9 deputāti. Budžets — 0,8 miljoni eiro. 2005. gadā no Eiropas Savienības ir piesaistīti 0,2 — 0,3 miljoni eiro.

Naudas lietas

Sāres pašvaldība, sagatavojot budžetu, pieņem no nevalstiskām organizācijām (pēc igauņu tulkojuma — *neizdevīgām saimniecībām*) projektu pieteikumus dažādu ciema vajadzību īstenošanai. Budžetā ir izveidots speciāls finanšu fonds šādu projektu veikšanai. Fonda apjomu nosaka atbalstāmo projektu finansējuma apjoms.

Pašvaldības budžetā ir iekļauts arī rezerves fonds 2% apjomā no kopējā budžeta. Tomēr gandrīz visa rezerves fonda summa jau tiek izziemēta. Galvenokārt tie ir sagatavoto projektu pieteikumu līdzfinansējumi, kuru

Pašvaldība cenšas izveidot kompleksus kultūras un aktivitāšu pun-

No 26. līdz 28. augustam Sāres (Saare) pašvaldībā viesojās Dundagas pagasta padomes delegācija: Austris Kristapsons, Valdis Rande, Andris Kojro, Austrā Auziņa, Gunta Abaja, Gunta Tropiņa un Ivars Abajs.

ktus abos lielāko ciemu centros.

Atbalsts uzņēmējgajiem

Bijušajā Sāres skolā ir iekārtots Kalevipoega muzejs, bibliotēka un interneta punkts. Turpat blakus atrodas kultūras nams un bijušais pagastnams, kuru ir iecerēts restaurēt, lai pašvaldība atgrieztos vēsturiskajā ēkā. Pašreiz visas trīs ēkas un teritoriju ap tām apsaimnieko pašvaldības

neta punktu, projektu vadības grupas darba telpas, konferenču telpu, kultūras un citu pasākumu telpas. Aktivitāšu centrs ir tapis 6 kaimiņu pašvaldību kopdarbībā, un to telpas nodarbinātības veicināšanai izmantos kopīgi.

Voores skola 1977. gadā pārcēlās uz jaunām telpām. Vecajās skolas telpās ir iekārtots viesu nams ar ēdināšanas iestādi. Tas ir nodots uzņēmējam, kas ir izveidojis plašu atpūtas kompleksu, kurā ir uzbūvētas no jauna vēl 3 mājas ar viesu istabām, liela konferenču zāle, tradicionālā igauņu pirts, atklātais baseins un vasaras pasākumu nojume. Zeme, uz kuras atpūtas komplekss uzbūvēts,

ir pašvaldības īpašumā, bet nodots nomā uzņēmējam uz 30 gadiem. Šādu lielu atpūtas kompleksu valstī nav daudz, tāpēc tie ir pieprasīti. Šeit var nakšņot arī ceļotāji. Cena par vienu gultas vietu uz nakti ir apmēram Ls 7.

Igaunijā valsts mežu saimniecībai, līdzīgai mūsu VAS Latvijas meži, ir uzticēts organizēt atpūtas vietas visā

- **Skolotāja istaba Palamuses ķesterskolā.**
- **Palamuses baznīca un kultūras centrs.**

Igaunijas teritorijā uz valstij piederošiem īpašumiem. Tās ir gan atpūtas vietas dabā, gan nakšņošanas mītnes, gan peldvietas. Sāres pašvaldībā atrodas viena no šādām mītnēm, kas ir iekārtota vienā ēkā ar vietējo mežniecības kantori. Visas viesu istabiņas ir iekārtotas no videi draudzīgā koka. Gultasvieta maksā Ls 5.

Ēkā kādreiz bijušas ūdensdzirnavas. Ir atjaunots aizsprosts un uzstādīts ģenerators elektroenerģijas ražošanai. Turpat ir izveidota arī peldvieta. Pēc Igaunijas valsts mežu dienesta informatīvā bukleta ziņām, visā valstī ir izveidota 201 atpūtas vieta.

Lai attīstītu saimniecisko dzīvi, pašvaldības vadītājs īpaši meklē cilvēkus, kas iecerēto uzņēmējdarbību varētu uzsākt. Pašvaldība atbalsta uzņēmējdarbības uzsākšanu, dodot labvēlīgus nosacījumus zemes īpašumu un ēku izmantošanā, palīdz sakārtot apkārtnē infrastruktūru. Tā, piemēram, pašvaldība sakārtoja ūdens dzirnavu dambi un uzņēmējam, kas bija ar mieru tur uzstādīt turbīnu elektrības ražošanai, šo vietu iznomāja bez maksas. Galvenais bija, lai notiek regulēta ūdens plūsma, kas rada pievienoto vērtību.

Vēsture mūsdienās

Interesants ir paņēmieni, kā pašvaldība veido attīstības modeli, iedzīvinot vietējā vidē tautas eposu. Tas sākas pēc Sāres pamatskolas likvidēšanas, kad vajadzēja aizpildīt tukšo skolas ēku. Tajā izvietoja jau skolas laikā iesāktu vēstures skolotājas izveidoto ekspozīciju par Igaunijas eposa varoņu gaitu saistību ar vēsturi. To papildināja ar saglabātajiem skolu mācību materiāliem un citām ar skolu un vietējo saimniekošanu saistītām lietām. Tagad to turpina, eposā minētās vēsturiskās vietas izveidojot pašvaldības teritorijā.

Igauni ir pieņēmuši Kalevipoega par pašvaldības tūrisma attīstības pamatelementu. Vides sakārtošanas projekti arī notiek saistībā ar eposa darbības attēlojumu dabā. Mēs varējām skatīt, kā upes palieņu plāvu pārveido par atpūtas vietu, kurā trīs nelieli, labiekārtoti dīķi simbolizēs milža Kaleva atstātās pēdas. Turpat upes gultnē var samānīt varoņa atstātā zobena apriņķi.

Līdzīgi kultūras un tūrisma popularizēšanu veic kaimiņu Palamuses pašvaldība, kurā atrodas senā Palamuses skolas ēka. Tajā savulaik mācījies Igaunijas ievērojamais rakstnieks Oskars Luts, kurš grāmatās *Pavasaris*, *Vasara* un *Rudens* atainojis Palamuses skolas dzīvi 20. gadsimta sākumā. Pēc grāmatu motīviem ir uzņemtas Igaunijā ļoti populāras filmas. Tas arī nodrošina lielu muzeja apmeklētību.

Vecajā skolas ēkā ir izveidots muzejs, kura darbinieki kopā ar pašvaldību izveidojuši vairākus tūristu objektus, saistot tos ar grāmatas notikumiem un personāžiem.

Pašvaldība — cilvēka labā

Ievēribu pelna Sāres pašvaldības rīcība saistībā ar savas skolas turpmāko saglabāšanu. Pēdējos gados viņu pašvaldībā (līdzīgi kā pie mums) strauji samazinās skolēnu skaits. Igauni vienā no daudzdzīvokļu namiem izveidojuši skolas internātu 6 dzīvokļos. Sākotnēji tikai daļa šo dzīvokļu piederēja pašvaldībai, pārējos atpīrka no īpašniekiem vai tiem ierādīja citus labiekārtotus un izremontētus dzīvokļus. Visas skolas internāta telpas ir izremontētas un labiekārtotas.

Internātā dzīvo galvenokārt bērni no citām pašvaldībām, pārsvarā no

• **Sāres kultūras centra darbinieks pasniedz igauņu tautas eposa varoņa Kalevipoega lelli.**

nelabvēlīgām vai problēmu ģimenēm. Tā ir valsts izveidota programma, un tās mērķis ir pamatskolas izglītība visiem bērniem. Ja viņi to nespēj iegūt, dzīvojot mājās, tad bērnu nosūta uz šādām skolām ar internātiem. Par viņu uzturēšanu internātā maksā valsts. Pašvaldība savukārt iegūst papildu skolēnus savā skolā un līdz ar to labāku skolotāju materiālo nodrošinājumu.

Vienā no daudzdzīvokļu namiem Sārē ir iekārtots dienas centrs, kurā pulcējas dažādi ļaudis: no tālākiem ciemiem iepirkties atbraukušie šeit var uz laiku atstāt savus iepirkumus un atpūsties līdz nākamajam autobusam, var par maksu izmazgāt veļu vai pats nomazgāties, krīzes situācijā iespējams arī pārnakšņot. Reizēm tur notiek saviesīgi pasākumi. Sociālā dzīvokļa saimniece ir arī mājas aprūpētāja.

Kā uzsvēra Sāres pašvaldības vadītājs, viņu pašvaldība strādā savu iedzīvotāju labklājībai. Tāpēc viņi cītīgi sadarbojas ar ciemu iedzīvotājiem, mudina viņus būt aktīviem un cenšas atbalstīt viņu ierosmes. Pašvaldība nesteidz darīt to, ko vajadzētu darīt iedzīvotājiem pašiem, bet atbalsta viņu sagatavotos projektus, ja tie skar vides sakārtošanu, pasākumu rīkošanu, dažādu prasmju apgūšanu.

**Gunta Abaja,
Attīstības nodaļas vadītāja**

Andra Kojro foto

TRĪS MŪSU DELEGĀCIJAS PĀRSTĀVJU ATZIŅAS

Attīstības nodaļas vadītāja Gunta Abaja

Es gribu uzsvērt četrus atzinumus.

- Iedzīvotāju aktivitātes iedzīvēina ar ciema vecāko atbalstu.
- Izveidots Pašvaldības fonds “neizdevīgo” saimniecību un iedzīvotāju aktivitāšu atbalstam.
- Pašvaldība rosina un atbalsta uzņēmējdarbību un nodarbinātību.
- Pārdomāta un saskaņota ir pašvaldības darba organizācija.

Izpilddirektors Andris Kojro

- Piesaistīja bijušajā Sāres skolā — muzejā — savāktā nesenā vēsture. Tās vērtība pieaug ar katru brīdi.
- Igauni ir iemācījušies interesanti, uzrunājoši iepazīstināt ar savu pagastu, radīt un parādīt tā vienreizējo tēlu.
- Patīkami bija skatīt Palamuses skolas ēkā tās darbinieku iestudēto priekšnesumu latviešu valodā.
- Aktivizācijas centra tapšanā ieguldītais cilvēku darbs, pašvaldību sadarbība kopīga mērķa īstenošanai — uzskatāms paraugs, kā patiesi risināt aktuālu problēmu.
- Pēc satura brauciens tiešām pārsteidza.

Veselības un sociālās palīdzības centra vadītājs Valdis Rande

Apskaužama un pamācoša ir igauņu prasme uzsvērt savu vēsturi un dažādi to izmantot tagadnē!

finansējumu piešķir pēc projekta atbalsta lēmuma saņemšanas.

Lai saņemtu finansējumu no Pašvaldības fonda, nav nepieciešams būt juridiski noformētai organizācijai. Cilvēki, kas raksta projektus, tos arī pēc tam īsteno, vada tos un pilnībā atbild par ieviešanu. Projekta īstenošanai ir līgumattiecības ar pašvaldību.

Pirms 6 gadiem pēc pagasta ierosmes izveidoja apmēram 10 nevalstiskās jeb neizdevīgās organizācijas. Dažas ir likvidējušās, bet vairākas darbojas ļoti spīriģi (sports, kultūra, ugunsdzēsēji).

uzņēmums. Pašvaldība uz līguma pamata ir uzticējusi tam savas funkcijas un par tām arī maksā. Pārējās aktivitātes notiek ar dažādu projektu palīdzību, kurus sagatavo un īsteno šī uzņēmuma darbinieki. No Pašvaldības fonda ir iespējams vēl piesaistīt projektiem līdzfinansējumu. Viņiem ir iespēja arī pašiem nopelnīt līdzekļus.

Voorē 27. augustā atklāja jaunu aktivitāšu centru, kas apvieno nodarbinātības — darbā iekārtošanas dienestu, divas apmācību darbnīcas (šūšanas/aušanas un koka apstrādi/restaurāciju), pastu, veikalu, inter-

To atceramies septembrī!

No kāmišiem līdz kosmonautiem

Ina Eihlere 25 gadus nostrādājusi Dundagas bibliotēkās. Sabdagās, pilī, Kaļķos. Jau desmit gadus Ina — pagasta bibliotēkas bērnu nodaļā.

Dzimu un uzaugu Bejas ciemā, 18 kilometrus no Alūksnes. Tur bieži notika teātra izrādes un koncerti. Vecāki allaž brauca un mani ņēma līdzī. Otrās patīkamākās atmiņas: vecāki atbraukuši no Alūksnes un izsaiņo grāmatas. Jauno grāmatu smaržu atceros kā kaut ko ļoti vilinošu. Es lasīju aizgūtnēm, arī to, ko manā vecumā it kā nevajadzēja, arī stundu laikā, arī internāta aukstajā istabīņā. Verziļina *Celojums ar mājas augiem* man vēl tagad ir tik mīla grāmata, ka nespēju to norakstīt, lai gan tā daudzējādā ziņā ir novecojusi.

Pēc vidusskolas Liepnā pabeidzu Kultūras darbinieku tehnikumu. Man piedāvāja darbu Alūksnes bērnu

bibliotēkā vai Dundagā. Alūksnē dzīvokli nedeava, un es izšķīros par labu Dundagai.

Nepiekrītu uzskatam, ka ļaudis te būtu lepnī. Kurzemieki ir ar pašcieņu un izpalīdzīgi. Es nemācēju daudzus vienkāršus darbus, sākot ar ēst gatavošanu. Emma Lapinska mani paņēma zem sava spārna. Otrā lieliskā kaimiņiene bija cienījamā skolotāja Lizete Kalkmane. Jauks laiks bija 11 gadi Kaļķu bibliotēkā. Mazās lauku bibliotēkas ir vajadzīgas, kamēr tās ir, tikmēr vēl ārpus centra kaut cik kūsā dzīvība!

Nu jau desmit gadus būšu nostrādājusi pagasta bibliotēkas bērnu nodaļā. Lasītāju skaits ir pietiekams, lai

gan apmeklētāju pulks ir sarucis.

• Ina darba gaitu sākumā

Kliņģeris ar vienu svecīti

Dzimšanas dienas mēdz būt dažādas, taču pirmā ir īpaša. Septembra beigās pirmo dzimšanas dienu svin bērnu dienas centrs Mājas.

Jubileja nebūtu jubileja bez dāvanām. Šajās dienās centrs arī saņēma vislielāko — brīvdienās puikas paši atlieca atpakaļ saliekto basketbola grozu! Un vēl viens mūsu *mājiņieks* turēja vārdu un atnāca palīgā!

Pagājis gads. Centrs atvērts visiem bērniem, kas vēlējušies sagaidīt šeit autobusu vai uzkavēties, dzerot tēju,

kaut ko veidojot, spēlējoties, skatoties filmu, retu reiz arī mācoties, daloties savās rūpēs un priekos. Dažkārt vēl nākas dzirdēt, ka visi te nevarot nākt... Grūtības mums rodas vienīgi ar tiem, kas vēlas izlekt, ārdoties, kaut ko saplēšot u.tml. Tādus lūdzam doties prom, bet citādi — teicamnieki un slinkummaiši, rāmie un draiskie, lielle

un mazie — visi var būt *mājiņieki*. Okšanai jau 20 gadu, mazajai Alisei — tikai 2. Īpaši priecājamies par vecākiem, kas ienāk paskatīties, kur viņu bērni mīt.

Par maizīti. To patiesi var uzskatīt par Dieva dāvanu, brīnumu, ka mums visu gadu maizīte uz galda ir bijusi. Naudu mums uzdāvina — no viena santīma līdz dažiem latiem. Arī ievārijums ir *Pūre Food* dāvana veselu gadu, līdz decembrim. Tālāk gan būs jāgādā pašiem. Maizīti ēd tie, kam ļoti gribas, un tie, kam ļoti garšo kopā ar citiem. Ja ir, ēdam visi.

Internets pagasta bibliotēkā

Jau kādu laiku Dundagas pagasta bibliotēkā ikvienam pieejams datortors ar interneta pieslēgumu. Par šo pakalpojumu jautāju bibliotēkas vadītājai Rutai Emerbergai un diviem jaunajiem dundadzniekiem.

— **Kā bibliotēka ieguva datorus?**
— Pērn Valsts vienotajā bibliotēku informācijas sistēmā tika rakstīts projekts *Atslēga uz e-pasauli Talsu rajona bērniem*, aptverot 24 bērnu un pagastu bibliotēkas mūsu rajonā. Projektu vada Talsu bērnu bibliotēkas direktore Ilze Jaunbērziņa, administrē valsts aģentūra *Kultūras informācijas sistēmas*.

Tā mūsu pagasta bibliotēka saņēma 3 datorus, printeri, lokālā tīkla izveidi, tiešo interneta pieslēgumu, ko vienu gadu apmaksā no projekta līdzekļiem. Arī Dundagas vidusskolas bibliotēka projektā saņēma divus jaunus datorus un printeri.

— **Kā ar apmeklētību? Kas visbiežāk izmanto interneta pieslēgumu?**

— 20. jūnija Dundagas pagasta padomes sēdē apstiprināja Dundagas pagasta bibliotēkas datortehnikas un tīkla lietošanas noteikumus. No jūnija kā lietotāji reģistrējušies 95 cilvēki, lielākoties pagasta iedzīvotāji un skolēni. Vasarā, viesojoties pie radiem, jauno pakalpojumu izmantoja arī Saldus, Rīgas, Kuldīgas un Jelgavas jaunieši. Visvairāk nāk skolēni, un viņus galvenokārt saista lapa *draugiem.lv*, e-pasts, spēles, mūzika. Tā ir arī citās bibliotēkās ar interneta iespējām, to pašu redzējām Lietuvā. Skolēni datorus izmanto ne tikai izklaidei, bet arī dažādu mācību darbu rakstīšanai.

— **Kas vēl līdztekus skolēniem var izmantot šo iespēju?**

— Kā lietotāji var reģistrēties tie, kas apguvuši datora lietošanas pamatprasmes un iepazinušies ar lietošanas noteikumiem.

— **Vai nav iecerēti kursi iedzīvotājiem, lai varētu iemācīties, piemēram, nomaksāt rēķinus ar interneta palīdzību?**

— Tas tuvākajā laikā nav plānots, bet lietpratēji to var izdarīt ar mūsu datoru starpniecību, ievērojot minētās prasības.

Laura Beņislavska: — Eju gandrīz katru otro dienu jau no vasaras. Esmu

liku — tas vien ir notikums. Ieskatījāties senajās kapenēs, kas atrodas zem bazilikā.

Pēc tam iepazīnāties ar nesen atvērto maizes muzeju — pirmo Latvijā. Ļoti patika! Vadītāja mūs sagaidīja latgaliešu tautas tērpā un tūlīt apjautājās, vai drīkstot runāt latgaliski. Protams! Uzmanīgi ieklausoties, sapratām gluži labi. Bijusi skolotāja tīkām stāstījusi par maizes cepšanu dažādām skolēnu grupām, kamēr radusies doma veidot muzeju. Pagaršojām graudus, pēc tam maizi ar liepziedu tēju un medu. Turpat darbojas arī ceptuve. Apskatāmi senie priekšmeti, kā sviesta ķērne, abra u.tml., maiss ar dažādiem graudiem, lai īsti pilsētnieki redz, kā atšķiras rudzi no kviešiem. Muzeja īpašniece kādreiz mācījusies Lauksaimniecības akadēmijā, un studiju laikā kāds profesors teicis, ka rudzu maize sievietēm jāēd, lai nebūtu *pilnslaidas*. Labs vārds un laba atziņa! Bet no saimniecības patika-mi bija dzirdēt **labus vārdus** par citiem — par vīru, kas palīdzējis celtniecībā, par šuvēju un audēju, kas darinājušas tautastērpu. Arī šo prasmī mums derētu pamācīties. Pēc gadiem trim viesmīlīgā latgaliete aicināja ciemos atkal. Nākamā ideja ir uzmūrēt kārtīgu veclaiku maizes krāsni, lai

apmeklētāji, stāvot aiz stikla sienas, redzētu, kā maizi cep. Kamēr viesi jautā un namamāte stāsta, tikmēr maize jau gatava!

PĒTOT VIDĪ

No 9. līdz 12. augustam Igaunijā, Sāmsalā, starptautiskās vides zinātnes un vides izglītības programmas GLOBE spēlēs piedalījās arī Dundagas komanda.

Pirmajā dienā mēs, braucot uz kempingu, nedaudz apskatījām Igauniju. Man palika ļoti labs iespaids par kaimiņu zemi — sakopta un tīra. Pārējās dienās notika jautras un aizraujošas spēles un pārbaudījumi. Nemaz negribējās braukt mājās. Es sapratu, cik labi ir paciemoties ārzemes, cik svarīgi ir zināt svešvalodas. Man palika tikai labas atmiņas. Paldies pašvaldībai un skolai, bez kuru atbalsta šis piedzīvojums nebūtu iespējams!

Kristaps Bolšings

No 25. līdz 28. augustam Ventspils augstskolā vides izglītības konferencē Domā globāli, rīkojies lokāli piedalījās skolēni un skolotāji no GLOBE iesaistītajām skolām.

Šogad Dundagas, Līvānu, Rāmuļu, Skrīveru, Talsu un Uzvaras skolām pievienojusies Pumpuru vidusskola

dabīgu ārstniecības metodi — biblioterapiju. Izlasot, kā grāmatas tēls tiek galā ar kādu ķibeli, kas līdzīga tavai, tas palīdz risināt paša dzīves samezgļojumus! Turklāt darba literārā vērtība var būt pat niecīga. Tas līcis man pārvērtēt attieksmi pret rakstīto vārdu. Pat lubu literatūra šādā izpratnē reizēm noder.

Pašas sirdij tuvākās ir profesora Andra Rubeņa grāmatas, īpaši *Dzīve un kultūra viduslaiku Eiropā*, Roalda Dobrovenska *Rainis un viņa brāļi*, no visjaunākajām — Andras Neiburgas *Stum, stum*.

Mani pirmie lasītāji jau izauguši. Arī tas ir patīkami. Jau ceļā uz darbu sāku smaidīt. Tas ir mans pienākums, es nedrīkstu apmeklētājiem sabojāt garastāvokli. Un pretī saņemmu bezgala daudz bērnu mīlestības — ar konfektēm, ziediem, smaidiem. Man ir laimējies.

Pierakstīja Alnis Auziņš

noši vārdi. Tik ļoti negribas aizmirst kaut vienu, bet visus pat vārdā nevaram nosaukt, tāpēc — MĪĻŠ paldies par jūsu labajām sirdīm!

Nākotnē... Sapņojam par to, ka varētu izveidot radošās darbnīcas kā maziem, tā lieliem, kurās kādu dzīvei derīgu prasmī iegūt. Dundagā netrūkst krietnu amata meistaru, kas varētu dalīties zināšanās.

Gaidām *Mājās* un priecājamies par ikvienu jaunu ienācēju. Lai katram no mums Dievs iemāca tā dienas skaitīt, ka gudru sirdi dabūjam.

Alfa un Tālis no Mājām

reģistrējusies *Draugos*, dažreiz paspēlēju arī spēlītes. Ieeju arī datorzālē, bet tur bieži ir pilns ar apmeklētājiem. Bibliotēkā labāk, tur var pierakstīties uz noteiktu laiku un tad tikt pie datora.

Inguš Valciņš: — Eju gandrīz katru dienu uz vienu stundu, dažreiz arī ilgāk, ja neviens negaida rindā. Visbiežāk internetā spēļu futbolu! *Hetrik* mājas lapā kā treneris esmu izveidojis komandu un vadu spēles. Spēles notiek trešdien un sestdien, pēc tam sekoju līdzī rezultātiem. Man ļoti patīk! Dažreiz eju arī *Draugos*.

Una Upīte

Guvu vairākas ierosmes darbam, bet par tām skaļi negribu teikt.

Santa Maksimoviča

Pēc pieredzes uz Latgali

13. un 14. septembri pavadīju Latgalē kopā ar citiem Talsu rajona kultūras darbiniekiem. Daudz redzējām, guvu ierosmi savam darbam.

Preiļu Kultūras centrs pēc atjaunošanas (pirms 7 gadiem iebruka ēkas griesti) ir mūsdienīgs pēc visstingrākajām mērāuklām. Teicams tehniskais aprīkojums, sākot ar skatuves gaismām un beidzot ar ģērbtuvēm. Prasīgs Kultūras centra vadītājs, bet par labu darbu strādājošie saņem piemaksas. Darbinieku daudz — 15! Preiļenieši aicina uzstāties populārus māksliniekus, ko atļauj gan paprāvais budžets, gan arī vietējo iedzīvotāju atsauce, ko pagrūti salīdzināt ar mūsējo. Arī lats vai 50 santīmi par pasākumu rosina iedzīvotājus atnākt. (Mūsu biļešu cenas gan arī ir apmēram tādas pašas...) Reizi mēnesī notiek kāds pasākums jauniešiem. Taisnība, drīz vien Preiļu jaunajai paaudzei būšot savs centrs. Mūsu ciemu reizē uzstājās Daugavpils teātra jaunie aktieri ar Raiņa vēstulju lasījumu.

Apmeklējām Līvānu amatniecības mākslas muzeju. Tā ir savdabīga celtne Daugavas krastā — vecu mūra ēku stikla tunelis savieno ar jaunu namu. Muzejā uz vietas darbojas audējas, redzējām daudz amatniecības priekš-

metu.

Latgales apmeklējums nebūtu pilnīgs, ja neapraudzītu kādu podnieku. Polikarpa Čerņavska keramikas darbnīcā un muzejā redzējām, kā necila māla pika ātri vien pārtop skaistā podā.

Ieskatījāties Līvānu stikla ražotnē. Tai tagad gan cits nosaukums — *Lettglas* — un īpašnieks kāds vācu uzņēmējs. Tikai 5 % produkcijas paliek Latvijā. Diemžēl jaunais saimnieks ne pārāk rūpējas par saviem darbiniekiem. Biju sagaidījusi augstāku līmeni.

Tad ciemojāties viesu namā Gūtēnu sādžā, *Mežinieku* mājās. Latgalieši, šķiet, sarosījušies arī šajā ziņā. Lauku piens, gaļa, maize savienojumā ar latgaliešu viesmīlību un ne pārāk augstajām cenām ir ļoti pievilcīgi faktori. Nav brīnums, ka te brauc daudz ceļotāju, īpaši kāznieku, tostarp no Kurzemes. Arī mēs viesu namā uzkavējāmies ar prieku, gājām pirtī, un mūs pat izmasēja. Brokastis našķojāmies ar meža zemeņu ievārījumu.

Otrajā dienā ciemojāties Aglonā. Gides pavadībā izstaigājām visu bazi-

Raibs kā dzeņa vēders

Baronu pieminot, sevi daudzīnot

Katru gadu Rīgas Latviešu biedrība (RLB) rīko akciju *Gaismu sauca — gaisam ausa*, svinot kāda ievērojama pagātnes kultūras darbinieka jubileju. Saimnieka lomu uzņemams novads, kas visciešāk saistīts ar šī cilvēka vārdu. Šogad 30. oktobrī daudzīnāsīm Krišjāni Baronu un dundadzniekus.

31. oktobrī aprit 170 gadu kopš K. Barona dzimšanas, tādēļ izvēle krita uz Dundagu, jo divas ziemas zēnībā mūsu garamantu vācējs mācījies Kubles (Kubalu) skolā pie Ernesta Dinsberga. Skolotājs autodidakts pašmācībā ieguvis plašas zināšanas pasaules tautu kultūrā, tāpēc varēja saviem audzēkņiem iedot stingru pamatu visam turpmākajam mūžam.

Ierosme svētdienā, 30. oktobrī, aici-

nāt dundadzniekus uz Rīgu nāca no režisora un rakstnieka Andreja Miglas, kuram uzticēta biedrības kultūras dzīve. Ar pagastveča Gunāra Laicāna neizslikstošo enerģiju un izdomu jau vasarā sākās gatavošanās svarīgajam notikumam, lai Ziemeļkurzemes atturīgie ļaudis sevi parādītu no vislabākās puses.

14. septembrī RLB priekšsēža rakstnieka Valda Rūmnieka vadībā sapulcējās rīcības komiteja, precizējot pasākuma norisi, lai būtu droša pārliecība, ka viss norisēs bez aizķeršanās. Pagasta pirmajai personai Laicāna kungam līdzi bija divas brašas dundadznieces, bez kuru palīdzības lieliskā iecere nevarētu pilnībā īstenoties — režisore Vaira Kamara un pagasta bibliotēkas

vadītāja Ruta Emerberga.

20. oktobrī pulksten 11.00 *Māmuļas* kluba zālē preses konferencē žurnālistus iepazīstinās ar pasākumu plānu un dundadznieku veikumu. 30. oktobrī no pulksten desmitiem rītā līdz vieniem dienā konferencē uztāsies literatūrzinātnieki ar priekšlasījumiem par folkloru un Krišjāņa Barona lomu tautas gara saglabāšanā. Vestibilā ikviens interesents varēs ne tikai aplūkot Dundagas rokdarbnieču un amatnieku izstrādājumus, bet arī tos iegādāties par saprātīgām cenām. Visus dalībniekus gaidīs dundziņu atvestie vēderprieki — sklandraušī, pūtelis, knapsieriņi un citi gardumi.

Līgo zālē būs iekārtota Dundagas Goda istaba. Pulksten 13.00 tur skanēs Vairas Kamaras sarūpētā *Dzeja un Dundaga*, bet tūlīt pēc tam Novadnieku stundā Dundagā pavadītos gadus atcerēs aktrise Dina Kvelde, gleznotāja Līga Purmale, Valsts Mākslas muzeja direktore Māra Lāce, Līvu savienības

priekšsēdētājs Aldis Ermanbriks, Eiropas čempione augstlēcšanā seniorēm Aina Pūliņa. Dzejnieks Viks (Viktors Kalniņš), kura bērnība arī pagājusi Dundagā, lasīs dzejoļus, bet medicīnas zinātņu doktors Vilnis Blumbergs, bijušais vēstniecības darbinieks Spānijā Valdis Ābols un vairāku konkursu laureāts Raitis Rērihs ar dēlu Kārli sniegs muzikālus priekšnesumus. Elma Zadiņa atklās, kā izcept visgaršīgākos rausus. Cerams, ka ar savu klātbūtni mūs pagodinās arī Krišjāņa Barona mazdēls Paulis Barons. Grāmatu galdā varēs iegādāties divas tikko iznākušas grāmatas: *Dundagas vidusskolai 60* — bijušo skolēnu un skolotāju atmiņu krājumu — un Kubalu skolas-muzeja izdoto grāmatu par Ernesta Dinsberga devumu latviešu folklorā. Ne tikai Rīga, bet arī visa Latvija pārliecināsies, kādi lieli un talantīgi ļaudis mīt mazajā Dundagā.

Arnolds Auziņš,
RLB darba grupas loceklis

Atbalstīti divi projekti

Valsts Kultūrkapitāla fonds (VKKF) atbalstījis 2 Dundagas pagasta bibliotēkas projektus.

Ar VKKF finansīalu atbalstu turpināsīm 2003. gadā veiksmīgi īstenoto projektu *Lūdzu! Palīdzi man izlasīt pirmo grāmatīņu*. Tā mērķis ir nodrošināt vismazākos lasītājus ar viņu vecumam atbilstošām mūsdienīgām, piesaistošām grāmatām, dot iespēju izlasīt mazajiem bērniem domātās grāmatas dažādi situētām ģimenēm, kā arī veicināt grāmatu priekšā lasīšanu.

Par VKKF piešķirtajiem Ls 200 iegā-

dāsimies pirmsskolas un pirmo klašu skolēnu vecumam atbilstošas 2004./2005. gadā izdotas apgāda *Zvaigzne ABC* grāmatas. Jauniegtās grāmatas piedāvāsim individuālai lasīšanai ģimenēs bibliotēkā reģistrētajiem lietotājiem, kā arī grupu nodarbībās pirmsskolas izglītības iestādē *Kurzemīte* un vidusskolas 1. klasēm. Projekts sāksies oktobrī un turpināsies vienu gadu, par tā norisi ziņosīm mūsu laikrakstā, kā arī būs pieejama informācija bibliotēkas bērnu nodaļā.

Otrs iesniegtais projekts *Vizuāls latvju dainu skatījums* ir saistībā ar Krišjāņa Barona 170. dzimšanas dienu un Rī-

gas Latviešu biedrības rīkoto pasākumu *Gaismu sauca — gaisma ausa*, kurā līdzdarbojas Dundagas pašvaldība.

Projektā plānots:

- izveidot Dundagas un Ances pagastu bērnu un jauniešu vizuālās mākslas darbu izstādi. Pēc atlases darbus izstādīs Rīgas Latviešu biedrības namā 30. oktobrī; pilnā apjomā tie būs skatāmi Dundagas pilī 18. novembrī;
- 30. oktobrī pasākumā Rīgas Latviešu biedrības namā apmeklētājiem piedāvāt pašiem darboties radošajās darbnīcās *Akmeņu un stikla apgleznošana*, *Dekoratīvie darbi auduma apdrukā*, *Iekrāso Dundagu savās krāsās*

Pensionāri Kurzemē

6. septembra rītā pensionāri, enerģiskās vadītājas Ainas Šeineres rosināti, devās iepazīt kaimiņus Rojā, Mērsragā un Engurē.

Pirmā pietura Rojā. Apskatījām jauko jūrmalu un redzējām pat zilo govju pāri piejūras mitrāju pļavās. Iepazināmies ar Rojas muzeju. Jauka gide stāstīja par tā un pašas Rojas vēsturi, par zvejnieku kādreizējo sūro darbu, ar

mazām laiviņām zvejojot jūrā, un šīs vietas izaugsmi mūsdienās. Savulaik Rojas uzplaukumā daudz devis Miķelis Lisments, aizrautīgi un pat pedantiski cenšoties sakārtot darba vietas, apkārtni, kultūras un sporta dzīvi. Jau sen Rojā ir vidusskola, mūzikas un mākslas skola, kori, drāmas un deju ansambļi. Muzejs dibināts 1968. gadā, bet no 1992. gada, gidei veiksmīgi uzrakstot trīs projektus, ar Valsts Kultūrkapitāla fonda atbalstu muzejs pilnveidots. Interesanti bija Laimoņa Veidemaņa ko-

Pensionāru vakarā

27. augustā kārtējo vakaru ar jubilāru godināšanu aizvadīja pensionāru klubs *Sendienas*, kas jau vairāk nekā 10 gadus mājas radis tautas namā.

Kā vienmēr par visiem bija parūpējusies Aina Šleinerē, telpas kā allaž bija sakārtojusi nama labais gariņš Ausma. Silvija bija likusi lietā floristes zināšanas un izdomu, no sava ziedu krājuma izveidojot skaistas kompozīcijas, Ināra tās bija papildinājusi ar fuksijām. Viņu čaklās palīdzes — Melānija, Ausma, Ārija, Valentīna... Liels paldies visiem un no sava galda jubilāriem Anniņai, Maijai, Johanam un Veltai. Sirsnīgs paldies pašmāju ansamblim, pianistei Sandrai Cirvelei un vadītājai Ritai Zemtiņai par skaistajām un piemērotajām dziesmām katram jubilāram.

Vakara programmu kuplināja mūsu kluba draugi no Kandavas — *Aizsardžu ansamblis* un pilsētas pensionāru deju kopa *Kandavnieki*. Viesu dejas atsaucā atmiņā jaunību, kad ar raitu dejas soli šajā pašā telpā pratām nodejot apaļo valsī ne tikai uz vienu pusi. Šajā vakarā gan, atskanot pirmajam valsim, lielākā daļa samierinājās ar divsolīti. Labi vēl, ka tā! Paldies ciemiņu deļotājiem, kas dejas ļautību uzturēja visu vakaru, paldies visiem, kas piedalījās. Uz tikšanos nākamajā pensionāru vakarā!

Jubilāri no Zaļā meža

VSPC pateicība

Veselības un sociālās palīdzības centra vadītājs pateicas visiem pagasta ļaudīm, kas jau otro gadu ir atbalstījuši un palīdzējuši darboties *zupas virtuvei*.

Vislielāko paldies pelnījusi Ārija Ansaberga par gardo mājas krējumu katru nedēļu! Mīļš paldies par nesavtīgo atbalstu Skaidrītei Mediņai, Valdim Derkevicam, z/s *Novakari* īpašniekiem un Gieroima kungam.

Ar prieku un pateicību ziņojam, ka *zupas virtuves* darbības nodrošināšanā rosīgi iesaistījušies arī mūsu pašu medicīnas un sociālie darbinieki. Vislielākie ziedotāji no mūsu vidus ir medicīnas māsas Santa Vizuma, ārste Gunta Skujiņa un pavāre Ina Einfelde.

Silts paldies visiem ziedotājiem par atsaucību, cilvēkmīlētību, par spēju dot un ticēt nākotnei! **Jāuzsver, ka ziedotāju atbalsts mums ļāvis nepaauģstināt ēdināšanas izdevumus stacionārā pacientiem.**

Tā kā atkal klāt rudens un šķiet, ka zemnieki ievāks labu ražu, aicinu ziedotāju pulkā iesaistīties arī citus, jo tikai kopīgiem spēkiem iespējams paveikt to, ko vēlamies, un palīdzēt tiem, kam tas ir nepieciešams.

Ar pateicību un cerībā uz lielāku atsaucību Valdis Rande, VSPC vadītājs

kā izgatavotie 2 miniatūrie burinieki un 1 laivas modelis. Laimoņa brāļa Jāņa māja iepriecināja ar zvejnieku, dažādu dzīvnieku, jo īpaši čūsku, tēliem, kas darināti no koka sakņu un zaru izaugumiem. Istabā — savdabīgs pakava veida galds.

Tālāk mūsu ceļš veda uz Bērciemu, kur sapirkāmies zivju izstrādājumu.

Pēdējā apskates vieta — 1957. gadā dibinātais Engures dabas rezervāts. Par to saistoši stāstīja mūsu gids Raitis Neilands. Uzzinājām par putnu daudz-

veidību, augu valsti, mitrāju pļavām, Engures ezeru un tā 60 salām. Lielākā no tām ir 6 ha liela, savukārt ezerā ietek 6 upītes. Rezervātā cauru gadu gandrīz 11 zirgi un vairākas govīs, mīt daudz gulbju un citu putnu.

Mājup devāmies ļoti apmierināti. Vislielākā pateicība pašvaldībai par materiālo atbalstu, nenogurstošajai organizatorei Aina Šleinerēi par izturību un Talsu ATU šoferim par vešanu!

Ruta Emerberga

Rīta Klēvere

Meži rībēs — uzmanīsimies!

Klāt 1. oktobris — mednieku ilgi gaidītais medību sezonas sākums.

25. septembrī Ģipkas šautuvē pie Jurija Šuksta savu acu un roku veiklību un medību ieročus šaušanā pa skrejošo mežacūku iemēģināja sacensību rīkotājs — Dundagas mednieku biedrība un viņu uzaicinātais *Dundagas mednieku* kolektīvs. 19 šāvēju konkurencē 1. vietu ieguva Andris Vīksna, aiz sevis atstājot Andi Vītoli, Ināru Bērziņu, Gintu Jānbergu, Edgaru Švedenbergu un Vili Kenigsvaldu.

Sacensības pierādīja, ka mednieku šaušanas prasme nepārprotami ir laba, tomēr no 1. oktobra aicinām Dundagas sēņotājus un ogotājus brīvdienās, jo īpaši sestdienās, būt piesardzīgiem un, pošoties uz mežu, izvēlēties spilgtu un košu apģērbu.

Veiksmīgu medību sezonu visām mednieku biedrībām!

Andris Vīksna,
Dundagas mednieku biedrības šaušanas sekcijas vadītājs

No 21. IX līdz 21. X izsludināta ka-toju baznīcas būvniecības ieceres publiskā apspriešana

Būvniecības vieta ir Dundaga, Vīdāles iela 1. Ar materiāliem var iepazīties un savu viedokli paust pagasta padomes Attīstības nodaļā Dundagas pilī.

13. X plkst. 10.00
Attīstības nodaļā (pilī)
Valsts ieņēmumu dienesta informatīvā diena.

Jaunumi, atskaiši pieņemšana

Kļūdu labojums

Iepriekšēja numurā rakstā *Sportiskākais uzņēmums — 2005* ieviesušās kļūdas. Pareizi jābūt: Komandu vērtējumā bumbiņas mešanā mērķī (3 sievietes un 3 vīrieši) 1. vietu ieguva SIA *Dundagas meži*, 2. v. z/s *Auri* (abām pa 117 punktiem), 3. v. SIA *Verners* — 102 punkti. **Ceļojošo kau-su Sportiskākais uzņēmums** ieguva SIA *Dundagas meži*, 2. vietu z/s *Auri*, 3. vietu SIA *Verners*.

Kaut arī slapji un noguruši, SIA *Dundagas meži* komandas dalībnieki, metot gaisā savas komandas vadītāju Nauri Freimutu, sumināja par atbalstu, gribasspēku un piedalīšanos.

Arvīds Lakševics (1939)
Mirdza Mauriša (1933)
Aina Cielava (1924)
Miervaldis Vītiņš (1928)
Vasilis Voitovs (1925)
Elza Šteins (1909)

«Dundadznieks» Nr. 8 (43)
2005. gada septembris.

Dundagas pagasta padomes izdevums, iznāk reizi mēnesī, reģistrācijas Nr. 000702696

Redakcijas adrese: Dundagas pils, Dundaga, LV 3270.

Redkolēģija: Gunta Abaja, Alnis Auziņš (redaktors, tālr.: 1-3237858, epasts: alnis@dundaga.lv), Ēriks Bērzkalns, Sandra Dadze, Anda Felša, Uldis Katlaps, Gunārs Laicāns, Aivars Miška, Rita Zemtiņa.

Publicētie materiāli ne vienmēr pauž redakcijas vai izdevēja viedokli. Par datu pareizību atbild tos snieguši amatpersona, citos gadījumos — raksta autors, intervijās — arī intervējama. Pārpublicēšanas gadījumā lūdzam atsaukties uz «Dundadznieku».

Iespiests Talsu tipogrāfijā.
Metiens: 500 eks.
Internetā: www.dundaga.lv/avize